

Hemşirelik Öğrencilerinin Mesleki Benlik Saygısı ve Etkileyen Bazı Faktörlerin İncelenmesi

İncihan Kahraman

Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsüne Hemşirelik Bölümü dalında Yüksek Lisans Tezi olarak sunulmuştur.

Doğu Akdeniz Üniversitesi
Temmuz 2017
Gazimağusa, Kuzey Kıbrıs

Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsü onayı

Prof. Dr. Mustafa Tüner
L.B.Ö.A. Enstitüsü Müdürü (e.v.)

Bu tezin Hemşirelik Bölümü Yüksek Lisans derecesinin gerekleri doğrultusunda hazırlandığını onaylarım.

Prof. Dr. Refia Selma Görgülü
Hemşirelik Bölüm Başkanı

Bu tezi okuyup değerlendirdiğimizi, tezin nitelik bakımından Hemşirelik Bölümü Yüksek Lisans derecesinin gerekleri doğrultusunda hazırlandığını onaylarız.

Yrd. Doç. Dr. Hülya Fırat Kılıç
Tez Danışmanı

Değerlendirme Komitesi

1. Prof. Dr. Refia Selma Görgülü

2. Yrd. Doç. Dr. Gülten Sucu Dağ

3. Yrd. Doç. Dr. Hülya Fırat Kılıç

Ön sayfadaki İzinlerin: DAU LEÖ-A
Üniversitesi Öğrenci İşleri İdaresi: EROSTINIS MODOURU (a.)
AN HAKKISI ULUSOY
Mühürün bu Enstitüye ait olduğu tasdik olunur.
K.K.T.C. MİBİ Eğitim Birimliği
Yüksek Öğretim ve Öğretmenlikler Genel Müdürlüğü Yüksek Öğretim Personeli

Yüksek Öğretim
Onay Tarihi

Sayfa sayesi 89

11.3.05-2022

T.C. LİHİNGA BÜYÜKELÇİLİĞİ
KONSOLOSLUK ŞUBESİ
Metne Şahid olmamak üzere ön sayfadaki
yukarıdaki tasdiklere (1) işaretlenmiş ve rubriklerin
K.K.T.C. MİBİ Eğitim Birimliğine ait olduğu beyan
ve tasdik olunur.
Lahuzası : Bloshu
Tarih : 5/11/20 9880TL
Özet No : A31377719
Harc :
Makbuz No :

Süney

ABSTRACT

This study was made with the objective of examining in detail some factors that affect the professional self-esteem of the first and fourth year students in the Department of Nursing according to the bachelor's degree level education at the School of Health Services, at Eastern Mediterranean University. The sample of the study was composed of the first and fourth year students (181 persons), who were studying at the Department of Nursing, at the School of Health Services, at Eastern Mediterranean University. Whereas, the sampling was formed of the 169 students, who voluntarily accepted to participate in the study. The data in this study were collected by using the "Introductory Characteristics Questionnaire Form for Students" and the "Arıcak Professional Self-Esteem Scale". Descriptive statistic (percentages), the Mann-Whitney U test and the Kruskal-Wallis H test were used in the statistical analysis of the data.

Of the nursing students, 42% were between 18-19 years of age, 65.1% were females, the place where 37.9% of them lived was a province and 76.9% came from a nuclear family. Of the students, the number of siblings of 37.9% were two and 48.5% were the first child of the family. Of the nursing students participating in the study, 64.5% were first year students and 59.2% graduated from a regular high school. Of the nursing students participating in the study, 46.7% won the department of nursing through the Undergraduate Placement Examination and 72.2% preferred the department among their first 1-5 preferences. Of the students, 58% stated that they were pleased with school life and 52.7% that they had selected nursing because they liked it. Whereas, 29.6% of the students expressed that they had been in a hospital previously as a patient. Of the students, 63.9% became acquainted with the

nursing profession from their hospital experience. When the distribution of the thoughts related to the nursing profession are taken into consideration, then 36.7% of the students defined the profession of nursing as an excellent and sacred profession.

It was observed that the gender, number of siblings, preference order of higher education, being pleased with school life, reason for selecting profession and the thoughts related to the nursing profession were effective on the occupational self-esteem of the nursing students ($p < .05$).

The preferences for a profession that are appropriate to their own personalities, interests and abilities when making a professional preference by the students and of being pleased with school life affects their occupational self-esteem. Consequently, it is thought that it would be effective to organize introductory programs on the nursing profession for students during high school, to establish effective communications with the teaching staff during their university education for developing even better the occupational self-esteem of the students, to provide career opportunities for the students being able to develop themselves in their professions and to organize activities for students at school.

Keywords: Self-esteem, occupational self-esteem, Nursing students.

ÖZ

Bu araştırma, Hemşirelik Bölümü öğrencilerinin mesleki benlik saygılarını ve etkileyen bazı faktörlerin incelenmesi amacıyla tanımlayıcı karşılaştırmalı olarak yapılmıştır. Çalışmanın evrenini Doğu Akdeniz Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümünde öğrenim gören 1. ve 4.sınıf öğrencileri (181 kişi) oluşturmuştur. Fakat örnekleme araştırılmaya katılmayı kabul eden 169 öğrenci dahil edilmiştir. Araştırmada veriler “Öğrencilerin tanıtıcı Özellikler Soru Formu” ve “Arıcak Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği ” kullanılarak toplanmıştır. Verilerin istatistiksel analizinde yüzdeler Mann-whitney U testi ve Kuruskal-Wallis H testi kullanılmıştır.

Hemşirelik öğrencilerinin % 42’si 18-19 yaş aralığının da %65,1’i kadın, % 37,9’unun yaşadığı yer il olup % 76,9’u çekirdek aileden gelmektedir. Öğrencilerin % 37,9’unun kardeş sayısı ikidir ve % 48,5’i ailenin birinci çocuğudur, % 64,5’i birinci sınıf öğrencisi olup % 59,2’si düz liseden mezun olmuştur. Öğrencilerinin % 46,7’si hemşirelik bölümünü Lisans Yerleştirme Sınavı ile kazanmış ve % 72,2’si bölümü ilk 1-5 tercih arasında seçmiştir. Öğrencilerinin % 58,’i okul yaşamından memnun olup, % 52,7’si hemşireliği sevdiği için seçtiklerini belirtmişlerdir, % 29,6’sı ise kendisinin daha önce hastanede hasta olarak bulunduğunu ifade etmişlerdir ve %63,9’u hastane deneyiminden hemşirelik mesleğini tanımışlardır. Hemşirelik mesleği ile ilgili düşüncelerin dağılımına bakıldığında % 36,7’si hemşirelik mesleğini güzel bir meslek olarak tanımlamıştır.

Öğrencilerinin cinsiyet, kardeş sayısı, yükseköğretim tercih sırası, okul yaşamından memnun olma, mesleği seçme nedeni ve hemşirelik mesleği ile ilgili düşüncelerinin mesleki benlik saygısında etkili olduğu görülmüştür ($p<.05$).

Öğrencilerin meslek tercihi yaparken bilinçli bir şekilde kendi kişiliklerine, ilgi ve yeteneklerine uygun olan mesleği seçmeleri, okul yaşamından memnun olmaları mesleki benlik saygısını etkilemektedir. Bu nedenle, öğrencilerin mesleki benlik saygısının daha iyi gelişmesi ve artırılması için; lise döneminde öğrencilere hemşirelik mesleğini tanıtıcı programlar düzenlenmesi, üniversite öğrenimleri sırasında öğretim elemanları ile etkili iletişim kurulması, okulda öğrencilerin benlik saygısını geliştirebilecekleri hemşirelik mesleğini tanıtıcı faaliyetlerin düzenlenmesi, öğrencilerin mezuniyet sonrası kendilerini mesleklerinde geliştirebilmeleri için kariyer olanaklarının sunulmasının etkili olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Benlik Saygısı, mesleki benlik saygısı, hemşirelik öğrencileri.

TEŞEKKÜR

Tez çalışmamın her aşamasında, bana büyük destek ve emek veren, değerli bilgilerini ve emeğini benden esirgemeyen, yol gösterici, yardımcı, destekleyici, hoşgörülü ve sabırlı Tez danışmanım Sayın Yrd. Doç. Dr. Hülya Fırat Kılıç başta olmak üzere, Yüksek Lisans eğitimim boyunca, bilgi ve deneyimleriyle değerli katkılarda bulunan Doğu Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Bölüm Başkanı Sayın Prof. Dr. R. Selma Görgülü'ye, çalışmaya önemli katkılarda bulunan değerli jüri üyesi Yrd. Doç. Dr. Gülten Sucu Dağ 'a, Hemşirelik Bölümü Öğretim Üyelerinden Prof. Dr. Fethiye Erdil'e, Prof. Dr. Gülümser Kublay'a, Yrd. Doç. Dr. Handan Sezgin'e ve Hemşirelik Bölümü öğretim görevlilerine teşekkürlerimi sunarım.

Her zaman yanımda olan bir an olsun maddi ve manevi desteklerini benden esirgemeyen aileme, sevgili eşime ve ailesine ve biricik oğlum Emir Utku'ya, sevgili arkadaşım Bahar Ak'a ve arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Bu süreç içerisinde maddi manevi desteğini benden esirgemeyen, her zaman yanımda olan ve motive eden çok sevgili Ayfer Kahraman'a teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ABSTRACT.....	iii
ÖZ	v
TEŞEKKÜR.....	vii
KISALTMALAR.....	xi
TABLO LİSTESİ.....	xii
ŞEKİL LİSTESİ.....	xiii
1 GİRİŞ	1
1.1 Araştırmanın Amacı.....	5
1.2 Araştırma Soruları.....	5
2 GENEL BİLGİLER	6
2.1 Benlik Kavramı Öğeleri.....	6
2.1.1 Benlik Kavramı.....	6
2.1.2 Benlik Saygısı	9
2.1.3 Sağlıklı Benlik Kavramının ve Benlik Saygısının Önemi	13
2.2 Mesleki Benlik Saygısı	14
2.2.1 Meslek Kavramı.....	14
2.2.2 Mesleki Benlik.....	15
2.2.3 Mesleki Benlik Saygısı	16
2.3 Bir Meslek Olarak Hemşirelik	17
2.3.1 Hemşirelik Mesleğinin Rol ve Fonksiyonları	17
2.3.2 Hemşirelik Eğitimi.....	19
2.4 Hemşirelik ve Mesleki Benlik Saygısı.....	22
2.5 Hemşirelik Öğrencilerinin Mesleki Benlik Saygısı ve Önemi.....	22

2.6	Araştırmanın Literatürdeki Yeri ve Önemi	24
3	GEREÇ VE YÖNTEM	26
3.1	Araştırmanın Tipi.....	26
3.2	Araştırmanın Yeri ve Zamanı	26
3.3	Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	26
3.4	Veri Toplama Araçları	27
3.4.1	Öğrencilerin Demografik Özellikleri Soru Formu.....	27
3.4.2	Arıcak Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği.....	27
3.5	Veri Toplama Süreci	28
3.6	Verilerin İstatistiksel Analizi	28
3.7	Araştırmanın Sınırlılıkları	29
3.8	Araştırmanın Etik Boyutu	29
3.9	Araştırma Takvimi... ..	30
4	BULGULAR.....	31
5	TARTIŞMA	43
6	SONUÇLAR VE ÖNERİLER	56
6.1	Sonuçlar	56
6.2	Öneriler	58
	KAYNAKLAR... ..	50
	EKLER.....	74
	Ek1: Doğu Akdeniz Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurul Uygunluk İzni	75
	Ek 2: Sağlık Bilimleri Fakültesi Dekanlığı Uygunluk İzni	76
	Ek 3: Gönüllü Bilgilendirilmiş Olur Formu	77
	Ek 4: Öğrencilerin Demografik Özellikleri Soru Formu.....	81

Ek 5: Arıcak Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği	84
Ek 6 Ölçek Kullanım İznı Yazısı	86
Ek 7: Hemşirelik Öğrencilerine İlişkin Bazı Tanıtıcı Özellikleri ile AMBSÖ Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması	87

KISALTMALAR

AMBSÖ	Arıcak Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği
DAÜ	Doğu Akdeniz Üniversitesi
KKTC	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
MBS	Mesleki Benlik Saygısı
SHYO	Sağlık Hizmetleri Yüksek Okulu

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Benlik Saygısının Özellikleri.....	10
Tablo 2: Hemşirelik Öğrencilerine Ait Tanıtıcı Özellikler... ..	32
Tablo 3: Hemşirelik öğrencilerinin Ailelerine Ait Tanıtıcı Özellikler.....	35
Tablo 4: Hemşirelik Öğrencilerinin Arıcak Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği Genel Puan Ortalamaları.....	36
Tablo 5 :Hemşirelik Öğrencilerine Ait Bazı Tanıtıcı Özelliklere Göre Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği Puan Ortalamaları	37
Tablo 6: Hemşirelik 1.ve 4. Sınıf Öğrencilerin Mesleği Seçme Nedenlerine ve Hemşirelik Mesleği İle İlgili Düşünceleri İle AMBSÖ Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması... ..	41
Tablo 7: Hemşirelik Öğrencilerinin Ailelerine Ait Bazı Tanıtıcı Özellikler İle Arıcak Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği Puan Ortalamaları Karşılaştırılması	43

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1: Araştırma Takvimi.....	30
---------------------------------	----

Bölüm 1

GİRİŞ

Meslek, bireylere faydalı mal veya hizmet üretmek ve karşılığında maddi kazanç elde etmek için yapılan, belli bir eğitimle kazanılan bilgi ve beceriye dayalı, sistemli normları toplumca belirlenmiş etkinlikler bütünü olarak tanımlanır (1). Meslek toplumun ihtiyaçları sonucunda ortaya çıkan uğraşı alanlarının farklı kademelerden geçmesiyle oluşur ve her meslek bir çalışma alanı oluşturur (2). Ayrıca meslek, bireyin hayatını etkileyen en önemli sorumluluklardan birisidir ve bireylerin görevlerini yerine getirebilmeleri, hayatlarını devam ettirebilmeleri ve kişisel sevinçleri bağlamında önemli bir işleve sahiptir Kişinin toplum içerisinde yer edinebilmesi, yetkinliğini, başarısını, gücünü göstermesi ve koruyabilmesi için en önemli araçlardan biri statüsüdür. Kişi bu statüye edinmiş olduğu meslek vasıtasıyla ulaşır (3). Kişi toplum içerisinde mesleği vasıtasıyla bir yer edinir, gelecek ile ilgili planlar ve projeler yapar, geçimini sağlar. Bütün bu nedenle meslek, bireylerin kişiliğini önemli ölçüde etkiler (4,5). Kişi seçmiş olduğu mesleğin kendisine ne kadar uyum gösterdiğini kişisel özellikleri bakımından değerlendirmelidir. Meslek kişinin benlik kavramını ifade etme yollarından biridir. Bireylerin mesleklerinde başarılı olmaları için kendi kişilik ve karakterlerine uygun meslek edinmeleri gerekmektedir. Sutin and Costa (2010) ise bireyin kişiliğinin mesleki deneyimlerini etkilediğini, fakat mesleki deneyimlerin kişiliği etkilemediğini savunmuştur (6).

Toplumsal yaşam içinde önemli sayılan görevleri yerine getiren mesleklerin daha değerli ve saygın görüldükleri bilinmektedir. Toplumsal yaşam içerisinde, bir

mesleğin saygınlığını genel olarak belirleyen iki ayrı ölçüte başvurulmaktadır. Bunlardan ilki, grubun varlığı ve geleceğini koruyup sürdürmesine katkısı, diğeri ise bunun başarılı bir biçimde yerine getirilmesi için gerekli olan zeka düzeyidir (7,8). Bununla beraber, bireyler toplumsal yaşam içerisinde öneme sahip, görevlerini sorumluluklarını yerine getirebildikleri, mesleklerini değerli ve saygın gördükleri sahalara yönelmelerinin olumlu getirileri bilinmektedir. Meslek tercihi, bireyin farklı mesleklerden en iyi şekilde yapabileceğine inandığı faaliyetleri kapsayan ve bireyin yüksek düzeyde doyum alacağını düşündüğü bir alana veya mesleğe yönelmesidir (5). Bireylerin mesleklerinde başarılı olmaları için, mesleğe ilgi duymaları, mesleği bilerek ve isteyerek seçmeleri, zihinsel ve ruhsal olarak ve ayrıca fiziksel özellikleri bakımından uygun olmaları gerekmektedir (9,10) Bireylerin kişisel özellikleri doğrultusunda tercih ettiği meslek, daha öncede belirtildiği gibi içinde bulunduğu toplumdaki saygınlığını, statüsünü etkilemektedir (4,11). Bu nedenlerle bireyler, meslek tercihi yaparken kendi özelliklerini mümkün olduğunca dikkate almalı, sevdikleri, bütünleştikleri, gurur duydukları ve inandıkları meslekleri tercih etmelidirler.

Meslek, kişinin benlik yapısını ifade etme fırsatlarından biridir. Meslek, bireyin kişiliğini ciddi şekilde etkilediğinden, bireyin benlik yapısı ile uyumlu olmayan meslekler, bir takım problemlere neden olabilir. Bu nedenle, bireyin benlik yapısının güçlü olabilmesi için benlik yapısına uygun bir meslek sahibi olması gerekmektedir (12). Bir başka deyişle, meslek tercihi yapan kişinin, mesleğindeki uyumu ve başarısı kişinin benlik ve mesleki benlik saygısı kavramının bağdaşması ile ilgilidir. Bu nedenle, benlik ve mesleki benlik saygısı kavramı arasındaki bağdaşım arttıkça kişinin mesleğine uyumu artmakta, tam tersi durumda ise mesleğe uyumu azalmaktadır (13). Bireyin mesleki sorumluluklarını kabullenmesi ve mesleki

mevkiye ilişkin kişisel değer yargısı, mesleki benlik saygısı olarak bilinmektedir. Kişinin işindeki ilişkilerinde, kendisinden istenen sorumlulukları yerine getirebilme becerisi, o kişinin mesleki benlik saygısını şekillendirmektedir (3). Hemşirelerin kendi mesleğini önemli, değerli görmesi ve güvenilir hasta bakımının verilmesinde mesleki benlik saygısı önemli bir yere sahiptir

Hemşirelik, bireyin, ailenin ve toplumun sağlığının korunmasında ve geliştirilmesinde; ayrıca hastalık ve sakatlık durumunda bakım verebilme ve yardım edebilme gibi nitelikli görevleri olan bir meslektir. Bu sebeple hemşirelik mesleğinin tercihinde istek, ilgi ve yetenek yanı sıra, zihinsel ve bireysel özellikler önemlidir (14,10). Mesela, hemşirelik, diğer sağlık çalışanları, hasta ve hasta yakınları ile daimî ve pürüzsüz iletişim kurmayı ve yoğun stres altında çalışabilmeyi gerektiren bir meslektir. Hemşirelik mesleğinin ana uğraşı insan olduğundan, etkin kişilerarası ve iletişim becerileri oldukça öne çıkmakta ve önem kazanmaktadır. Hemşirelik öğrencileri hemşirelik eğitiminin yanı sıra, üniversiteli bir genç olarak deneyimledikleri görüşlerin yanı sıra hemşirelik eğitiminin doğasından kaynaklanan (klinik uygulama, vb) diğer bazı sorunlarla da karşılaşır hastane ve okul çevresinin yaratmış olduğu bazı sorunlarla da karşı karşıya gelmektedirler. Okul yaşantısı bireyde bir takım rol değişikliklerine neden olmaktadır. Hemşirelik öğrencileri okul çevresi ve hastane ortamlarında birtakım sorunlar yaşamaktadırlar. Bu sorunlar ise hastane ortamlarından kaynaklanan yoğun ve stresli alanlarda staja çıkma, hasta ve terminal dönemdeki kişiler ile ilgilenme, öğretim elemanları ve sağlık profesyonelleri ile iletişim sorunları olarak sıralanabilir. Bu süreç içerisinde yaşayacakları bu sorunlar bireyde olumlu ya da olumsuz yeni deneyimlerin, öğrencilerinin mesleki benlik saygısında değişimlere neden olabileceği düşünülmektedir (12,15,16). Hemşirelik öğrencilerinin mesleki benlik saygılarını

geliştirmeleri ve akademik başarıları, eğitimlerinden aldıkları doyumla mümkündür ve meslek hayatları bakımından önemlidir. Hemşirelik öğrencilerin bağımsız fonksiyonlarını uygulayabilmeleri için benlik yapılarının gelişmiş olması gerekmektedir (17).

Hemşirelik eğitimi veren kurumların asıl amacı, hemşirelik bilgi ve beceriler ile yüksek derecede donanımlı ve ayrıca kendine güvenleri ve benlik saygıları yüksek hemşire adayları yetiştirebilmektir (18,19). Hemşirelik mesleğinin bu evriminin, doğru hemşire adaylarını, sistematik bir şekilde, sınav ve mülakatlarla seçilip eğitilmesiyle bağlantılı olduğu düşünülmektedir (20,21). Hemşirelerin multidisipliner ekibin etkin bir parçası olarak, artan mesleki kapsam ve standart, sorumluluk, otonomi ve profesyonellik talepleri çerçevesinde çalışabilmeleri için, mesleğine saygı duyan ve mesleğini severek yapan, doğru beceri ve yeteneklere, ayrıca gerekli kişilik özelliklerine sahip hemşireler yetiştirilmesi gerekmektedir. Bunu yapabilmek içinse hemşirelerin mesleki benlik saygısına etki eden faktörleri çalışmalar yaparak daha yakından incelemek gerektiği düşünülmektedir.

Literatürde araştırma sonuçlarına bakıldığında Konuşşener ve ark (2011) yapmış oldukları çalışmanın sonucuna göre; öğrencilerin hemşirelik bölümüne girdikleri ilk yıl mesleki benlik saygıları ortalamalarına göre 4 yıl eğitim aldıktan sonraki mesleki benlik saygılarının ortalamalarının düştüğü bulunmuştur (12). Uslusoy ve ark. (2016) hemşireler ile birlikte yaptıkları çalışma sonucunda, hemşirelerin mesleki benlik saygılarının orta düzeyde olduğu ve mesleki benlik saygısının yüksek olanlarında daha fazla meslektaş dayanışması gösterdiği saptanmıştır (22). Top ve Kaya (2009) tarafından yapılan çalışmada, öğrencilerin benlik saygısının yüksek olduğu ve benlik saygısının, öğrencilerin ailede alınan kararlarda

söz sahibi olması ve kendilerini nasıl tanımladıkları gibi faktörlerden etkilendiği saptanmıştır (23).

Sasat ve ark., (2002) Taylanda ve Birleşik Krallıkta“ki hemşirelik öğrencilerinin benlik saygısı düzeylerini değerlendirmek için yaptıkları çalışmada, İngiliz ve Taylandlı hemşirelik öğrencilerinin benlik saygısı düzeyleri puan ortalama arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır (24).

KKTC“de hemşirelik lisans öğrencilerinin mesleki benlik saygısını etkileyen faktörleri ve bu faktörler arasındaki ilişkiyi inceleyen herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle, planlanan araştırmanın, hemşirelik lisans öğrencilerinin mesleki benlik saygısı ve etkileyenfaktörleri anlayabilmemiz açısından önemli bir yere sahip olduğunu düşünmekteyiz. Bu araştırmanın bulguları doğrultusunda gelecekteki mezunların mesleklerinde başarılı, verimli, sağlıklı ilişkiler kurabilen, mesleki doyuma ulaşabilen hemşireler olarak meslek yaşamlarını sürdürmelerine yardımcı olabilecek etkenleri ortaya koyarak eğitimleri süresince benlik saygısını yükseltecek girişimlerin planlanması hedeflenmektedir.

1.1 Araştırmanın Amacı

Bu çalışma, hemşirelik öğrencilerinin mesleki benlik saygısı ve etkileyen bazı faktörlerin incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

1.2 Araştırma Soruları

1. Hemşirelik bölümü 1.ve 4. sınıf lisans öğrencilerinin mesleki benlik saygısı düzeyi nedir?
2. Hemşirelik bölümü 1.ve 4.sınıf lisans öğrencilerinin tanıtıcı özelliklerine göre mesleki benlik saygısı düzeyleri arasında fark var mıdır?
3. Hemşirelik bölümü 1.ve 4. sınıf lisans öğrencilerinin MBS puan ortalamaları ile mesleği seçme nedenleri ve hemşirelik ile ilgili düşünceleri arasında fark var mıdır?

Bölüm 2

GENEL BİLGİLER

2.1 Benlik Kavramı Ögeleri

2.1.1 Benlik Kavramı

Benlik kavramını Türk Dil Kurumu, “*bir kimsenin öz varlığı, kişiliği, onu kendisi yapan şey*” olarak açıklamaktadır. (25). Benlik kavramı, algılanan benliktir veya bireyin *ben* ya da *benim* olarak ifade ettikleridir. Bireyin kendi perspektifine göre: benlik kavramı, fiziksel görünüşü, cinsiyeti, kişilik özellikleri, yetenekleri, amaçları, idealleri, değer yargıları ve toplum içindeki yerine yönelik algılarının bileşimi, ayrıca bu birleşimin kavramlaştırılması ve uygun terimlerle ifadesidir (26). Kuzgun’un bildirdiğine göre, benlik kavramı, Super’ın kuramının en temel kavramlarından birisidir. Super’e göre benlik tasarımı bireyin kendisini nasıl gördüğüdür. Benlik tasarımı kişinin kendisi hakkında edindiği algıların birbirleri ile anlamlı bir bütün oluşturması sonucunda oluşmaktadır (27).

Benlik kavramı, bebeğin kendisi ile farklı nesnelere ve kişileri ayırt etmesi ile başlar ve hayat boyu devam eder ve özellikle ergenlikte önemli olan bir süreçtir. Benlik kavramı duygu ve düşüncelerden veya kişiler arası ilişkilerden ortaya çıkar ve aile, çevresel faktörler, arkadaş ilişkileri, okul yaşamı gibi faktörlerle şekil alır. Bu nedenle, benlik kavramı kişinin kendine özgü özellikleri değerlendirmesinin yanı sıra, kişinin çevresini de algılar, değerlendirir, yapılandırır ve sonucunda birey aynı çevreye tepkide bulunur (28). Bireyin, diğer insanlarla etkileşimi, kendi özelliklerini ve karakteristik yapısını şekillendirir. Tüm bunlar benlik kavramının şekillenmesine

neden olur. Bireyde pozitif veya negatif benlik tasarımının gelişimi, çevresel faktörlerin nitelik ve niceliğiyle yakından ilgilidir. Kişi içinde bulunduğu kötü ortam, her zaman eleştiren, yargılayan ebeveyn, eğitmen, arkadaş tutum ve davranışları benlik tasarımını negatif olarak etkiler. Kişinin kendisine özgü olan, öz değer ve öz saygı duygularında karışıklığa neden olabilir ve başarısını olumsuz yönde etkileyebilir (29). Dilmaç ve Eksişçi'ye göre benlik kavramı, kişinin hayatı boyunca öğrendiği ve fark ettiği özelliklerin ve çeşitliliğin algısal bir şemasıdır (3). Yıldız'a göre ise benlik kavramı bireyin kendi kimliği, değeri, değer yargıları, amaçları, yetenekleri, sınırları, kendisi hakkında algılayabildiği görüşlerin tutumların, duyguların tümü ve kişinin kendi benliğine ilişkin zihinsel tablosudur (1). Öz'e göre ise, yaşamın amacı olan benlik kavramı, bireyin kendini nasıl gördüğü ve algıladığını, çevresel faktörlerin birey üzerindeki etkilerini kapsayan bir bütündür (30).

Benlik kavramı, bireyin kim olduğuna ilişkin düşüncelerini gösterir ve insanın kendisinde doğru olduğuna inandığı karmaşık ve dinamik inançların toplamıdır. Kişinin fiziksel ve zihinsel yeteneklerinin tümü ve kendisine ait tüm bu yeteneklerine ilişkin düşüncesidir (31,32). Benlik kavramı, insanın karşılaştığı yeni roller, durumlar ve hayat dönemi gibi değişimlerden kolay etkilenen, bu nedenle devamlı, değişen ve de dinamik özellik taşıyan karmaşık bir yapı ve süreçtir. Benlik, insanın kendisi için değerli gördüğü kişilerin eleştiri ve beğenileriyle şekillenir, aile ve sosyal çevre içindeki iletişimi ile de kazanılır. Bunun dışında benlik dinamik, bütüncül ve insana özel olan sosyal, kültürel kurallardan da etkilenecek şekilde gelişim gösterir (30). Bu nedenle benlik kavramı, dinamiktir ve kişinin yaşamışlıklarına bağlı olarak zaman içerisinde değişim gösterir (26). Benlik kavramının kişiliğin diğer boyutlarındaki gibi hayat

süresince biyolojik, gelişimsel ve sosyal süreçlerle karşılıklı etkileşim içinde olan bir görevi vardır (31).

Daha yakından incelendiğinde benlik, insanın bilincinde olduğu yani algılayabildiği tarafı ya da parçası olarak nitelendirilir ve ayrıca bireyin bilinçli bir şekilde kendi var oluşu olarak düşünülebilir. Benlik, insanın kendi farkındalığı hakkında sahip olduğu fikir ve tutumlardan oluşur ve insanın kendisini bir varlık olarak nasıl değerlendirdiği ile ilişkilidir. Benlik bireyin sıradan bir şey olmasından çok bir nitelik olmasıdır ve insanları birbirinden ayıran bir özelliktir. Gelişme ve olgunlaşma ile ortaya çıkan kişisel bilinçlilik (31). Benlik kavramı, bireyin kendisi hakkındaki bildikleri, diğerlerinin bireye ilişkin fikirlerinden aktarmaları ve bireyin kendine ilişkin değerlerinden kaynaklanır. Çoğunlukla bu veriler ve değerlendirmeler çevreden hazır alınır (33).

Benlik; sosyal benlik ve psikolojik benlik olarak iki yapıdan oluşur. Sosyal benlik, zeka, sosyal statü ve cinsiyete dair algılardan oluşurken, psikolojik benlik, kişilikle ve değerlerle ilgili faktörlerden oluşmaktadır (26).

Benlik kavramı, insanın kişisel özellikleri, yetenekleri, hedefleri ve inançlarından oluşan bir bütün olmasından dolayı bireyin kişiliğine ayna tutmasını sağlar. Bu nedenle benlik kavramı kişiliğin öznel yönü ile yorumlanabilir. Kişilerin benliğini tanıyabilmesi için, amacı, kim olduğu, değer yargıları, neler yapabileceği gibi sorulara cevap bulması gerekir. Benlik kavramı kişinin kendisi ile alakalı inançlarını ve tutumlarını kapsayan, bireyin ne olduğu konusundaki düşüncelerinin yanında, ne olmak istediği ve ne olması gerektiği konusundaki düşüncelerini de içermektedir. Bunun yanı sıra benlik, kişinin kendisi ya da insanların bakış açısından algılanabilen ideal ve gerçek benliklerini kapsamaktadır. İdeal benlik, bireylerin nasıl

olmak istediklerini ifade etmektedir. Gerçek benlik ise bireylerin gerçekten kendilerini nasıl algıladıklarını açıklamaktadır (30).

2.1.2 Benlik Saygısı

Kaya ve Saçkes'in (34) bildirdiğine göre, benlik saygısını ilk tanımını William James tarafından 1892 yılında „„benlik saygısı eşittir başarı ve beklentidir”” şeklinde yapılmıştır. Bu tanıma göre, benliğin değerliliği duyguları bireyin başarmayı umduğu ve başarabildiği girişimlerinden meydana gelmektedir (34). Benlik saygısı benliğin duygusal tarafıdır ve birey kendini değerlendirip sonuca ulaştığında benliğini kabullenip durumundan hoşnut olmasıdır. Bireyin kendini beğenmesi ve benliğine saygı duyması için ayrıcalıklı özelliklere sahip olmasına gerek yoktur. Bireyin kendisini başarılı, gayretli, gururlu ve değerli görmesi yeterlidir (35). Benlik saygısı hayatta başarılı ve uyumlu olmak için çok önemlidir ve genellikle kişisel becerilerin bir boyutu olarak görülmektedir. Buna göre benlik saygısı, kendine güven, yeterliliğin ve kendine saygının bir bileşenini içerir. Bu manada benlik saygısı başarı ve yeterlilikten oluşur bu da başarıyı daha da artırmaktadır. Benlik saygısı hissettiklerimizin, düşündüklerimizin, yaptıklarımızın, çevremizin ve kendimizin yaşamı üzerinde etkili olduğuna yönelik bir inançtır (31,36). Benlik saygısı, kişinin kendi değerinin algılanmasında kilit bir özelliktir (24). Benlik kavramının hoşla gidip özümsemesi benlik saygısını oluşturmaktadır (37). Bireyin benlik saygısının gelişiminde ailenin önemi oldukça büyüktür. Anne ve babanın eğitim düzeyi artıkça, bireyin benlik saygısı yükselmekte ve kendine güveni artmaktadır (38). Çocuğa değer verilmesi, önemsenmesi kabul ve onay görmesi ve gereksinimlerine duyarlı olunması, çocukta yüksek benlik saygısının gelişmesine; demokratik olmayan aile ortamları çocuğun sürekli olarak başarısızlıklarla yüzleştirilmesi, belirli zihinsel ve fiziksel yetersizliklere sahip olması ise çocuğun düşük benlik saygısının gelişmesine

neden olmaktadır (30). Benlik saygısı düşük olan kişiler, kendileri ile ilgili gerçek dışı beklentileri içerisinde oldukları ve yeteneklerinden emin olamazlar. Bireysel özellikleri ilgili düşüncelerinde etrafındaki kişilerin görüşlerinden etkilenerek kendilerini eleştirirler ve sürekli kaygılıdırlar (28). Benlik saygısı yüksek olan kişiler yaşam doyumlarını ve hedeflerini gerçekleştirmek için çaba sarf eder, kendilerine saygı duyan, gelecekte ümitli, iyimser, ruhsal sağlığı iyi gelişmiş olarak toplumda yer alır (28,39).

Benlik saygısı yüksek olan bireyler ile Benlik saygısı düşük olan bireylere ait özellikler Tablo 1’de yer almaktadır (30).

Tablo 1: Benlik Saygısının Özellikleri

Benlik Saygısı Yüksek Olan Bireyler	Benlik Saygısı Düşük Olan Bireyler
Kendilerine saygı gösterilmesini beklerler.	Bireylerden eleştirmelerini beklerler.
Davranış, beceri ve cinsellik düşünceleri pozitifdir.	Davranış, beceri ve cinsellik düşünceleri olumsuzdur.
Denetlensin ya da denetlenmesin eşit performans gösterirler.	Denetlendiklerinde daha az performans gösterirler.
Eleştirilerinde kendilerini savunmadan önce atılgan davranırlar.	Eleştirilerde savunmaya geçerler ve pasif davranırlar.
İltifatları kolayca kabul ederler.	İltifatları kolayca kabul etmezler.
Çalışmalarını gerçekçi olarak değerlendirebilirler.	Çalışmalarını gerçekçi olarak değerlendirmezler.

Çalıştıkları yerde aktiftirler.	Çalıştıkları yerde yetersiz ve yavaştırılar.
Otorite figürlerine karşı rahattırlar.	Otorite figürleri karşısında rahat değildirler.
Hayatlarından genellikle memnundurlar	Yaşamlarından memnun değildirler.
Sosyal destekleri güçlüdür.	Sosyal destekleri zayıftır.
Kendi kendilerini kontrol edebilirler.	Dıştan kontrol edilirler.

Yüksek benlik saygısı, başarısızlıklar, hatalar ve yanlışlıklar olmasına rağmen benliğin koşulsuz kabul görüşüdür. Bu aynı anda bireyin kendi hayatı hakkındaki görevleri ve sorumlulukları kabullenme manasınada gelir (30) Benlik saygısı kişinin kendinden tatmin olması, kendini sevmeye değer bulma ile birlikte, kendini değiştirmeye çalışmadan olduğu gibi, kabullenerek bireyin kendisine güvenmesini sağlayan pozitif bir duygu durumudur (37). Yüksek benlik saygısı, bireyin kendini pozitif değerlendirmesi ve tamamen kendine güvenerek, kendini değerli görmesi olarak tanımlanabilir. Benlik saygısı düşük kişiler ise kendilerini negatif değerlendirirler ve hayatta karşılaştıkları güçlüklerle baş etmekte zorluk çekerler. Kişi kendine saygı duymuyorsa ve özgüveni eksikse, başkaları tarafından değersiz ve sevilmediğini düşünüyorsa, hayal kurmaktan, arzularından korkuyorsa, benlik saygısı düşüktür (40). Benlik saygısı düşük olduğu zaman sevme duygusu kaybolur, birey başkalarını ve kendisini sevmez, uzaklaşır (30). Benlik saygısı düşük olan kişiler ise özgüvenleri gelişmemiştir. Bu bireyler başkalarına bağımlı olarak yaşarlar ve çabuk sıkılırlar, araştırmacı ve yaratıcı yönleri yoktur. Benlik saygısı yüksek olan bir kişi kendini pozitif olarak değerlendirir, saldırganlık göstermez ve

kendini mutlu hisseder güçsüz olduğu yönlerini bilir ve üstesinden gelebilmek için çaba sarf eder. (41,42).

Benlik saygısı kişinin hayattan doyum alması, hedef koyması, kişiler arası iletişim kurması, uyum sağlaması, özerkliğini kazanması, takdir edilmesi ve gelecek planı yapabilmesi gibi psikososyal fonksiyonlar açısından oldukça önemlidir (36). Benlik saygısı kavramı, hayat boyu devam eden bir süreçtir ve bireyin kendisini sürekli olarak değerlendirmesidir. Benlik saygısının şekil almasında sosyoekonomik ve kültürel düzey, fiziksel sağlık, ailedeki kişi sayısı, görünüm, cinsiyet ve bireyler arası iletişim önemli bir yere sahiptir (37).

Benlik saygısının yükseltilmesi için bireyin;

- Sağlığına dikkat etmesi,
- Spor yapması,
- Giyimine özen göstermesi,
- Kendi olumlu yönlerini değerlendirmesi,
- Bedenindeki beğenilen yanlara odaklanması,
- Dertlerini paylaşabilecek, güvenilir kişiler edinmesi,
- Başarılarına odaklanması ve kendini ödüllendirmesi,
- Gerçek hedefler kurması ve kendine güvenmesi,
- Dünyada önemli bir yeri olduğunu unutmaması gerekmektedir (30).

Yüksek benlik saygısı bireyin yaşamdaki başarısında olduğu kadar mesleki başarısında da önemli bir faktördür. Profesyonel bir sağlık çalışanı olan hemşirenin araştıran, sorgulayan, bilgili, okuyan, planlayan, karar veren ve uygulayan bir birey olması beklenmektedir. Bunun yanı sıra lisans mezunu hemşirelerden kendini ifade edebilen, etkili iletişim kurabilen, liderlik özelliklerine sahip, eğitim yapabilen, problem çözebilen, hızlı karar verip harekete geçebilen ve kararlarının

sorumluluğunu kabullenen, yetkili ve başarılı hemşireler olmaları beklenmektedir (37). Benlik saygısının eğitim üzerindeki etkileri ve öğrencilerin başarıları arasında doğru orantı olduğu bilinmektedir. Hemşirenin benlik saygısının yüksek olması bireye sunacağı sağlık hizmetlerinin kalitesini artıracaktır (43). Bu nedenle hemşirelik öğrencilerinin hastayla güçlü ve terapötik iletişim sağlamak için mezun olmadan önce pozitif benlik imajı ve mesleki kimliğe ulaşmış olması gerekmektedir. Hemşirelik eğitimi süresi zarfında öğrencinin özgüvenin yüksek olması beklenen bir durum olarak kabul edilmektedir (37).

2.1.3 Sağlıklı Benlik Kavramının ve Benlik Saygısının Önemi

Sağlıklı benlik kavramı, olumlu benlik saygısını içerir ve psikolojik yönden sağlıklı olmada önemli bir unsurdur. Benlik kavramı, böylece benlik saygısı; söylenen, düşünülen ve yapılan her şeyden, yapılan seçimlerden, sevgi alma ve verme biçiminden, bireylerin kendilerini nasıl gördüğünden, yeteneklerden ve olayları değiştirebilme özelliğinden etkilenebilmektedir. Sağlıklı benlik, bireyin hayatında mutluluğu elde etmesinde hayatındaki hayal kırıklıkları ile baş etmesine ve değiştirmesine imkân sağlar (30).

Bireylerin benlik kavramı; kişilerin kendileri ile ilgili algılamalarının bir takımı olduğundan ve ihtiyaçlarını gidermek üzere hayat içindeki etkileşimlerin aracı olduğundan önemlidir. Etkili bir benlik kavramı ise, organizma veya çevreden kaynaklanan, bireylerin hayatlarını gerçekçi olarak algılamalarına, diğer bir deyişle hayata açık olmalarına izin verir (44)

2.2 Mesleki Benlik Saygısı

2.2.1 Meslek Kavramı

Türk Dil Kurumu'na (45) göre; meslek “*belli bir eğitim ile kazanılan, istemli bilgi ve becerilere dayalı, insanlara yararlı mal üretmek, hizmet vermek ve karşılığında para kazanmak için yapılan kuralları belirlenmiş iş*”olarak tanımlanmaktadır. Meslekte temel bilgi ve becerilerin yüksek standartlarda uygulaması, liderlik, mesleki bağlılık, kendini yönetme, sosyal değerler gibi özellikler ile beraber hizmet odaklı faaliyetleri olması gerekmektedir (46). Bireylerin, insanlara ya da mesleklere ilişkin tutumları, kendilerine ilişkin algıları, becerileri, değerleri gibi faktörler, meslekleri açısından belirleyici bir rol oynamaktadır (47). Meslek, uğraşılan bir dizi etkinliklerden kazanç sağlamak gibi görünse de; meslek aynı zamanda insanlara, bir guruba ait olma, kendini ifade etme ve gerçekleştirme gibi ihtiyaçları giderme imkanı da vermektedir. Bu nedenle kişinin mesleği tercih ederken tek isteği para kazanmak değildir. Hayatını sürdürmek için ana motivasyonu maddi kazanç olmadan da insanlar bir mesleğe yönelebilirler. Farklı durumlarda daha az maddi kazanç getireceği bilinen bir meslek o yöne duyulan özel ilgi nedeniyle seçilebilmektedir (48).

Toplumsal iş bölümünde önemli bir yeri olan meslekler, yıllardır birçok polemğin yapıldığı, teorilerin öne sürüldüğü, bireysel ve toplumsal boyutlarda etkilerinin incelendiği ve öne sürüldüğü bir konu olmuştur (49). Diğer taraftan, toplumsal hayatta her kişinin bir meslek sahibi olma, bir işle uğraşma, farklı bir değişle etkin olma ihtiyacı içinde olması, toplumsal iş bölümünde ve istihdam politikalarında mesleklerin önemli yer tutmasına yol açmıştır. Hayatımızın yaklaşık üçte biri uğraş alanımızla ilgili etkinliklerle geçmektedir (49,50). Bu meslek seçiminin öneminin altını bir kez daha çizmektedir.

Meslek, insanların toplumdaki yeri ve en önemlisi üretmek var olduğu hayat anlamına gelir (48). İşlevsellik yönü ile ortaya sunulan bu tanımın yanında meslek, kişinin yaşamında kişiliğini şekillendirme ve sosyo-psikolojik etmenlerde yansımaları sahiptir (51). Bireyler, meslekleri hakkında yeterince bilgi edinip doğru ve açık bir şekilde tanımlayabilirler. Bu kişilerin meslekleri gerektiği kadar anlayıp, yeterince iyi ifade edememelerinden kaynaklanmaktadır (52). Mesleğin insanların hayatlarını devam ettirmeleri ve kişisel mutlulukları ve hayat kaliteleri açısından önemli rolü vardır. İnsanların kendine uygun mesleği seçmeleri kişisel benlik algılarıyla alakalıdır (8). İnsanların kişilik yapısına ve karakterine uygun olan meslek edinmeleri ve edinilmiş oldukları mesleklere karşı pozitif tutumlara sahip olmaları mutlu bir kariyer yaşamı ve buna paralel olarak mutlu bir kişisel yaşam devam ettirmelerine katkıda bulunur (51).

2.2.2. Mesleki Benlik

Mesleki benlik kavramı *“bireyin meslekle ilgili olduğunu düşündüğü kişisel özelliklerin kümesidir”* (48). Mesleki benlik kavramı, bireyin çalışma rollerini göz önünde bulundurarak kendisi ile ilgili nitelikler olarak tanımlanmaktadır. Mesleki benlik kavramı yetenekler, belirli rolleri deneme ve gözlemlene imkanına sahip olma gibi bir çok etkenin etkileşimine bağlı zaman içerisinde ortaya çıkar (26). Bireyler büyürken, kendi rollerine, kişilik özelliklerine ve yeteneklerine ilişkin bir bakış açısı geliştirirler. Daha sonra da kendilerini, bu bakış açısı ile çeşitli mesleklerin sahip olduğu kriterlere göre karşılaştırırlar ve benlik kavramlarını mesleki alana geçirmeye çalışırlar (26).

Mesleki benlik kavramı, mesleki bir tercihe dönüştürülmüş olsun ya da olmasın, kişi tarafından meslekle alakalı olarak benlik yüklemesinin kümeleşmesidir. Yani, mesleki benlik kavramı, benlik kavramının bir tercihe dönüştürülmesidir (53).

Mesleki benlik kavramı, kişinin mesleki işlevinin, benlik kavramı sistemi içindeki bir yansıması olarak değerlendirilir. Mesleki benliğin gerçekleşmesi, kişinin yaşam biçiminden etkilenebilir. Mesleki benlik kavramı, bir işe başlamakla gelişmeye başlar. Meslek bireyin kişiliğini ciddi şekilde etkilediğinden, bireyin mesleki benlik yapısının güçlü olabilmesi için kendi benlik yapısına uygun bir meslek sahibi olması gerekmektedir. Benlik yapısı ile uyumlu olmayan meslek ise hayatın her alanında ciddi sıkıntılar yaratabilir (4).

2.2.3 Mesleki Benlik Saygısı

Mesleki benlik saygısı, Arıca (1999) tarafından “*mesleki bir tercihe dönüştürülmüş olsun ya da olmasın birey tarafından meslek ile ilgili olarak kabul edilen benlik yüklemelerine ilişkin bireyin oluşturduğu değerlilik yargısı biçiminde*” tanımlanmaktadır (54).

Köksal ve Akyol (2006) mesleğin kişilik üzerinde büyük oranda etkisi olduğunu, aynı zamanda bireyler için toplumda yer edinme, geçim sağlama, geleceğini mesleki temeller üzerine kurma gibi fonksiyonlara sahip olduğunu ifade etmiştir (4). Kişinin benliğiyle uyum olmayan meslek önemli bio-psiko-sosyal ve ekonomik problemler yaratabilmektedir. Benliği ile uyumlu bir mesleğe sahip olan bireylerin başarılı ve verimli olmaları beklenirken, benliği ile uyumsuz bir mesleğe sahip olan bireylerin çatışma ve doyumsuzluk yaşama olasılığı oldukça yüksektir (55). Böylelikle mesleki benlik saygısı, kişinin kendi mesleğine verdiği önemi ve onu ne kadar değerli gördüğü ifade eder (48). Bu bakımdan benlik saygısı, bireysel uyum ve ruh sağlığının bir ön koşulu iken, mesleki benlik saygısı da mesleki doyumun bir ön koşulu olmaktadır (55). Bir başka deyişle, mesleki benlik saygısı kişinin seçmiş olduğu mesleğine ilişkin geliştirdiği değerlilik yargısı olarak ifade edilir (48). Kişi mesleğini değerli görüyorsa mesleki benlik saygısı yüksektir. Fakat kişinin

mesleğine yüklediği toplam değer düşükse, mesleki benlik saygısı da bu bağlamda düşüktür (48). Kişi, seçmiş olduğu mesleğinin kendisi için ne kadar uygun olduğunu kendi bireysel özellikleri yönünden değerlendirmelidir. Aksi takdirde meslekler hem kişiye hem de topluma zarar verebilir (8). Bireyin işindeki kişiler arası ilişkilerde yetkinliğinin ve kendinden beklenen rolleri gerçekleştirebilme becerisinin o bireyin mesleki benlik saygısını şekillendirdiğini belirtmiştir (3).

Mesleki benlik kavramı mesleki rol beklentilerini algılamayı sağlayan bir işleve sahiptir ve bir meslekte elde edilen başarıyla ilişkilidir. Tecrübelerden ve yaşantılardan etkilenen mesleki benlik saygısı kişinin mesleği ile ilgili olan kişisel özelliğidir (46). Mesleki benlik saygısı spesifik bir tutumu ifade etmektedir ve tümüyle kişiseldir. Mesleki benlik saygısı özellikle mesleğin eğitimi alma ve mesleği yapa durumunda olan kişiler için dahada belirgindir. Birey artık kendisini mesleğin bir elemanı gibi tanımaktadır. Mesleki benlik saygısı kavramını, çocukluk döneminde oluşmaya başlayan benlik saygısı, ilerleyen zamanda meslek tercihi ve meslekte çalışma ile örtüşerek ortaya çıkarmaktadır (53).

2.3 Bir Meslek Olarak Hemşirelik

2.3.1 Hemşirelik Mesleğinin, Rol ve Fonksiyonları

Hemşirenin temel işlevi; hasta veya sağlıklı kişilere yardım etmektir. Bireyin hastalık durumunda sağlığına kavuşması ve sağlığını koruyabilmesi için ihtiyacı olan istek, bilgi ve güce ulaşmasına yönelik etkinlikleri içerir. Fakat tüm bunları uygularken, kişinin kendi kendine yeterli olması en kısa sürede sağlamaya çalışır (56). Hemşirelik mesleği uygulama becerileri olan, kurumsal ve bilimsel bir sağlık disiplini (57). Hemşirelik geçmişten bugüne kadar bireye ve topluma hizmet veren bir meslektir. Bireyi, aileyi ve toplumun sağlığını korumak, rahatlığını sağlamak, hastaya bakım vermek ve güven sağlamak, hastalık ve sakatlık durumunda

nitelikli bakımı ve tedaviyi üstlenen bir meslek olmuştur (58, 59). Hemşirelik mesleği birey ve toplumun sağlığının sürdürülmesinde vazgeçilmezdir (60).

Hemşirenin Fonksiyonları

1. Bağımlı fonksiyon: Doktorun order ya da talep ettiği uygulamalardır.

2. Bağımsız fonksiyon: Hemşirenin sorunları, bilgi ve tecrübesi ile çözebileceği problemlere yönelik olan fonksiyonlardır. Sağlıklı ya da hasta kişilerin, hastalık durumunda sağlığına tekrar kavuşmasında gereksinimlerini karşılaması, sağlığın sürdürülmesi ve kişinin bağımsızlığına kavuşması için yardımcı olmak hemşirenin bağımsız fonksiyonudur.

3. Yarı bağımlı fonksiyonu (kolobratif/işbirlikçi ortak): Doktorun düzenlediği tedaviyi uygularken, tanı işlemlerine yardım ederken, oluşabilecek problemlerin gelişip gelişmediğini bilgi birikimi ve tecrübesini kullanarak gözlem yaparak gerekli olan önlemleri almaktır (56).

Günümüzde hemşirelik mesleği, artan ve değişen rolleri sorumlulukları ile sadece hastane ortamında uygulanan bir meslek değildir. İnsanların yaşadığı her ortamda değişik rol ve sorumlulukları olan bir meslektir. Yaşamımızda hemşirelik, insanın sağlık ve yaşam kalitesini yükseltmeyi, kaybedilen sağlığı tekrar kazanmayı, insancıl ve güvenli bakım vermeyi amaçlayan bir meslektir. Hemşireler mesleğini icra ederken çağdaş hemşirelik rollerini kullanırlar. Bu roller, bakım verici, eğitici, araştırmacı, yönetici, karar verici ve savunucu roller olarak sınıflandırılmaktadır (61).

Hemşirelik mesleği, sağlığın korunması, geliştirilmesi ve hastalık durumunda iyileştirme gibi ciddi sorumluluğu olan bir meslektir. Bu sebeple hemşirelik mesleğini seçerken bireyin yetenek ve istek unsurlarını göz önüne alması gerekir. Bireylerin mesleklerini bilinçli olarak seçmeleri, alanlarına ve mesleklerine daha kolay uyum sağlamalarını sağlayacaktır (62).

2.3.3 Hemşirelik Eğitimi

Hemşirelik bakımının nitelikli olarak sürdürülmesinde eğitim oldukça önemlidir. Eğitim öğrencilere önemli mesleki nitelikleri kazandırmalıdır (63). Hemşirelik eğitimi, insan sağlığı ile doğrudan ilişkili olduğu için mesleği tercih eden öğrencilerin, zihinsel, fiziksel ve ahlaksal değişimi, mesleğini pozitif ve gelecekte iyi yerlerde gören, profesyonel modern bir birey olarak sorumluluklarını yerine getiren meslek mensupları olarak yetiştirilmeleri gerekmektedir (9). Mesleği özümseme ve profesyonel olarak uygulama konusundaki temeller öğrencilik hayatında atılır ve meslek hayatı boyunca devam eder. Hemşirelik okullarının amacı toplumun gerçekleri yönünde hemşirelik mesleğinin en üst düzeye ulaştırmak ve geliştirmektir (64). Hemşirelik mesleğini icra edecek olan bireylerin, mesleğini isteyerek tercih etmesi, mesleğinin toplumdaki saygınlığına sahip çıkması ve eğitim hayatı boyunca aldığı bilgiyi ve becerileri en üst düzeyde uygulayabilmesi gerekmektedir (65).

Hemşirelik, insanın, toplumun ve ailenin olası en üst sağlık düzeyine ulaşmasını amaçlar ve bu amaçlarını gerçekleştirebilmek için psiko-sosyal ve fiziksel ihtiyaçların, bütüncül ve hümanistik bir yaklaşımla tanımlanmasını ve karşılanmasını sağlar (66). Hemşirelik mesleğinin, kişiye, topluma ve aileye hizmet vermek olan genel amacı, uzun yıllardır aynı kalsa da, niteliği ve kapsamı toplumda yaşanan değişimlerden ve toplumun değişen isteklerinden etkilenmiştir (67). Sağlık hizmetlerinin şekillenmesinde sorumluluk alma ve görevlerini yerine getirilmesi istenen hemşirelik, bireyin duygusal, fiziksel, zihinsel ve toplumsal bakım ihtiyaçlarının doğrultusunda hemşirelik bakım planı oluşturur. Bu görevlerini yerine getirebilmesi için kişiler arası iletişim kurabilme, sorun çözebilme, gibi niteliklere sahip olması gerekmektedir (68).

Hemşirelik eğitime, yükseköğretim yeterlilikleri kapsamında lisans seviyesindeki hemşirelik öğrencilerinden; alana özgü öğrendikleri ileri düzeydeki olgusal ve kurumsal veriyi kullanabilme, bilgi teknolojilerini kullanabilme, ekip çalışması yapabilme, sözlü ve yazılı etkili iletişim kurabilme, kendine özgü problemlere bilimsel bilgi ve kanıtlar yönünde çözüm üretebilmenin yanın da bilgili ve yeterli olmaları istenmektedir. Bu nedenle günümüz toplumuna uyum sağlayabilen hemşirelerin kazandırılması ve yetiştirilmesinde eğitimin önemi oldukça önemlidir (67).

Günümüzde toplumun ihtiyaçlarına cevap verebilecek nitelikte profesyonel, bilgi ve beceriye sahip, değişimlere uyum sağlayan ve mücadele edebilen, kaliteli ve güvenilir bakım veren hemşirelere olan ihtiyacın artması ile hemşireliğin rol ve işlevlerinde değişimler görülmüştür. Bu nedenle hemşirelik eğitiminde de değişim ve reformlar zorunlu hale gelmiştir. Eğitimin mesleki bilgi ve becerinin yanı sıra bilgiyi arama, sorun çözebilme, birçok yetenek ve beceri ile donatılmış hemşireler eğitmek için düzenlenmesi gerekmiştir (69, 67). Günümüzde faydalı olabilmek için hemşirelik eğitim sisteminin de kendini geliştirmesi, farklılaşan durum, ihtiyaç ve beklentilere karşılık vermesi gerekmektedir. Öğrenci bir yandan uygulama alanlarında klinik yargılama yeteneği geliştirmeye, öğrenmiş olduğu bilgileri davranışa aktarmayı, nasıl ve niçin yapacağını öğrenmeye çalışmaktadır. Klinik uygulama öğrencilerin, bilgilerini gerçek ortamda kullanmasını, psikomotor becerinin gelişmesini ve mesleki sosyalizasyonu sağlamaktır (37). Hemşirelik eğitiminin en önemli olgulardan biri sağlık kavramının çok yönlülüğü ve sağlık hizmetlerin disiplinler arası işbirliği ve ekip çalışması gerektirdiğidir (66). Hemşirelik lisans programının amacı öğrencileri, hemşireliği, iyi ve sağlıklı toplumu gerçekleştirecek kilit konuma ulaştıracak, sosyokültürel gelişimi sağlanmış,

toplumun zaman içerisinde değişen ihtiyaçlarına yanıt verebilecek nitelikli bilgi, beceri ve tutumlarla donanımlı meslek mensupları ve evrensel hemşirelik kurallarına uygun profesyoneller olarak eğitmek şeklinde tanımlanır (70). Toplumun gerçekleri yönünde hemşirelik mesleğinin geliştirilmesi hemşirelik okullarının hedefleridir. Öğrencilerin ilerleyen meslek hayatlarında verimli ve başarılı olabilmeleri için eğitim ve öğretim döneminde sevdirmesi ve kabullendirilmesi önemlidir (71). Toplumuzda sağlık kurumları verimli çalışmak, daha güvenli ve kaliteli hizmet sunmak, planlarını ve hedeflerini gerçekleştirmek için daha özellikli, farklı bilgi ve yetenekleri olan, başarı düzeyi yüksek donanımlı hemşirelerle çalışmak ister. Bu nedenle hemşire okulları bu nitelikli istenen özellikleri taşıyan başarı düzeyi yüksek hemşireler eğitmek zorundadırlar (72).

Dünya Sağlık Örgütü'nün hemşireler için önerdiği işlevler ve bu işlevleri yapabilmesi için hemşirelerin sahip olması gereken nitelikler uzun süreli yükseköğretimle sağlanmaktadır. Yükseköğretim seviyesinde sunulan temel hemşirelik eğitimi insanı, bilim ve sanat boyutları ile beraber ele alan kuramsal bilgi ve uygulama üzerine temellenen akademik bir eğitimidir. Hemşirelik eğitiminin temel çerçevesi hem uluslararası hem ulusal yasal düzenlemeler ile de belirlenmiştir (67).

Avrupa Birliğinin 2005/36/EC sayılı direktifi, üye ülkelerde hemşirelik eğitiminin sahip olması gereken özelliklerini tanımlamıştır. Hemşirelerin Eğitim ve Öğretimine ilişkin Avrupa sözleşmesi (1967) ve yukardaki direktif uyarınca hemşirelik eğitime 10 yıllık temel eğitimden sonra başlaması, en az üç yıl sürmesi, ya da toplamda 4600 saati tamamlayacak şekilde teorik ve klinik eğitimi kapsayan tam zamanlı bir eğitim programı olması gerekmektedir (73).

Profesyonel hemşire adaylarının modern ve istenilen niteliklere sahip olabilmeleri, mesleki başarıya ulaşmaları ve bunun yanı sıra kişisel doyum

sağlamaları için; sağlıklı iletişim kurabilen, kendilerini kabullenen, çevresinde kabul gören, atılgan, özgüveni ve özsaygı seviyeleri yüksek kişiler olarak eğitilmeleri şüphesiz ki çok önemlidir. Eğitim zarfındaki yaşantılar, aile ve sosyal çevre tüm nitelikleri etkilemektedir (37).

2.4 Hemşirelik ve Mesleki Benlik Saygısı

Benlik yapısıyla uyumlu bir meslek, bireyin benliğini güçlendirirken, benlik yapısıyla uyumlu olmayan bir meslek birey için ciddi olumsuzluklar yaratabilmektedir. Benliği ile uyumlu bir mesleğe sahip olan bireylerin, başarılı ve verimli olmaları beklenirken, benliği ile uyumsuz bir mesleğe sahip olan bireylerin çatışma ve doyumsuzluk yaşama olasılığı oldukça yüksektir (54).

Köksal ve Akyol (2006) mesleğin kişilik üzerinde ciddi anlamda etkisi olduğunu, aynı zamanda bireyler için toplumda yer edinme, geçim sağlama, geleceğini mesleki temeller üzerine kurma gibi görevlere sahip olduğunu savunmuştur. Sağlık hizmetlerinin, önemli meslek mensuplarından biri de hemşirelerdir ve hemşireler sağlık ekibinin en önemli değişmez üyesidir (4). Hemşireler sürekli olarak sağlık kuruluşlarında hizmet sunmaktadır. Bu nedenle bu meslekte çalışan bireyler iletişim kurdukları kişilerin ihtiyaçlarına çözüm odaklı bakmaya çalışmaktadır (17). Benlik saygısı yüksek ve güvenilir hemşirelerin sunacağı sağlık hizmeti daha profesyonel ve özellikli yaklaşımları içermektedir (43). Hasta başına düşen çalışan sayısının az olması, ağır iş temposu, nöbet sisteminde çalışmaları gibi nedenler sağlık alanında görev yapan hemşirelerin benlik saygısı düzeylerinin düşmesine neden olmaktadır (17).

2.5 Hemşirelik Öğrencileri ve Mesleki Benlik Saygısı

Hemşirelik mesleği insan sağlığını koruma ve geliştirmede, ayrıca sakatlıkların ve hastalıkların önlenmesinde önemli bir yere sahiptir. Hemşirelik insan ilişkilerinin en yoğun yaşandığı meslekler arasındadır (16). Hemşirelerin benlik saygılarının düşük olması onların kişiler arası iletişim sorunları yaşamalarına, kendilerini ifade edememelerine, çekingen olmalarına, görev ve sorumluluklarını yerine getirememelerine neden olacağı gibi, ruhsal ve fiziksel sağlıkları ile ilgili sorunların ortaya çıkmasına neden olur (74). Geleceğin hemşireleri olacak olan, hemşirelik öğrencilerinin daha girişken kendilerini kabueden, sağlıklı ilişkiler kurabilen özgüveni ve özsaygı düzeyleri yüksek bireyler olarak yetişmeleri kusursuz mesleki başarı açısından olduğu kadar, bireysel doyum açısından önemlidir(74). Üniversite yaşantısı, uzun bir süreçtir ve bireyde bir takım rol değişikliklerine neden olmaktadır. Hemşirelik öğrencileri hem üniversite, hem de hastane ortamında birtakım sorunlar yaşamaktadırlar. Bu sorunlardan bazıları, yoğun ve stresli alanlarda klinik uygulama, hasta ve terminal dönemdeki kişiler ile ilgilenme, öğretim elemanları ve sağlık profesyonelleri ile iletişim sorunları olarak sıralanabilir (15). Bireyin benlik saygısını birçok faktör etkileyebilir. Bu faktörlerin etkisinin araştırılması ve gerekli önlemlerin alınması oldukça önemlidir. Eğitim alanında benlik saygısını etkileyen etmenlerin göz ardı edilmemesi ve dikkate alınması gelecekte benlik saygısı yüksek kişilerin topluma kazandırılması açısından önemlidir (32). Hemşirelik eğitimi, oldukça fazla mesleki bilgi ve beceri gerektiren; çeşitli eğitim alanı olan ve bu özellikleri nedeniyle, stresin sık görüldüğü, duygusal tükenmenin sık yaşandığı bir mesleki eğitim sürecidir. Hemşirelik adayları, üniversite sınavlarını kazanmakla başarılı olduklarını gösterirler ve kendilerini ispat etmiş olurlar. Hemşirelik gibi, iş bulma alanı ve olanakları yüksek olan meslek gurubu seçmiş olmaları, benlik saygısı

düzeylerini yükseltebilir. Bununla birlikte göreve başladıklarında, toplumda statü kazanmaları ve ekonomik özgürlüklerini kazanmış olmaları nedeniyle benlik saygıları pozitif olarak etkilenmektedir (17).

Hemşirelik mesleğinin tercihi birçok nedene dayanmaktadır. Hemşirelik öğrencilerinin okulda ve iş hayatında başarılı olması ve doyuma ulaşmasının öğrencinin mesleğe başlarken taşıdığı güdülere bağlı olduğu bilinmektedir. Hemşirelik mesleğini seçen öğrencilerin, kaliteli hemşirelik bakımı yönünde eğitilmeleri için öncelikle öğrencilerin hemşirelik mesleğine istek ve ilgilerinin değerlendirilmesi gerekir (75).

Bireyin benlik saygılarının yüksek olması kişilerin kendine güvenli, yaratıcı, sosyal ve başarıya ulaşmış bireyler olması, ileride çalışma arkadaşları ile arasında farklılık oluşturmaları için önemlidir (17).

2.6 Araştırmanın Literatürdeki Yeri

Konu ile ilgili literatüre bakıldığında, hemşirelik öğrencilerinin benlik saygısı ve mesleki benlik saygısı düzeyleri ile ilgili çeşitli araştırmalara rastlanmaktadır.

Karadağ ve ark.(2008) tarafından hemşirelik öğrencileri ile yapılan bir çalışmada 4.sınıf öğrencilerinin ve ailesiyle birlikte yaşayanların benlik saygısı puan ortalamalarının anlamlı şekilde yüksek olduğu, ailenin gelir düzeyi düştükçe ve kardeş sayısı artıkça öğrencilerin benlik saygısı puan ortalamalarının anlamlı bir şekilde düştüğü saptanmıştır (76). Yine aynı yıl yapılan bir başka çalışma sonucunda, Özkan ve Özden (2008) öğrenci hemşirelerde boyun eğici davranış ve benlik saygısı arasındaki ilişki inceleyen çalışmasında hemşirelik öğrencilerinin benlik saygısı düzeylerini %65 gibi bir oranla yüksek bulmuşlardır. Öğrenci hemşirelerde benlik saygısı düştükçe boyun eğici davranışın arttığı görülmüştür (77).Güler'in (2011)

hemşirelik öğrencileri ile yaptığı çalışmada ise hemşirelik öğrencilerinin yarısından fazlasının yüksek benlik saygısına sahip olduğu görülmüştür (74).

Daha yakın geçmişte Valizadeh ve ark. (2016)'nın yapmış olduğu bir çalışmada, hemşirelik öğrencilerinin benlik saygısını etkileyen zorluklar, 1960-2014 yıllarını kapsayan bir literatür taraması ile gözden geçirilmiştir. Bu araştırmada 165 adet orijinal makale sistematik bir yaklaşımla incelemiştir. Araştırma bulguları hemşirelik öğrencilerinin benlik saygısını etkileyen üç önemli faktör olduğunu göstermiştir. Bunlar: 1) öğrencilerin benlik saygısı düzeylerinin belirlemedeki tutarsızlıklarla ilişkili zorluklar; 2) öğrencilerin profesyonellik düzeylerinde benlik saygısı ile ilgili zorluklar ve 3) düşük benlik saygısıyla ilgili psiko-sosyal zorlukları kapsamaktadır (78).

Bölüm 3

GEREÇ VE YÖNTEM

3.1 Araştırmanın Tipi

Bu araştırma; Doğu Akdeniz Üniversitesi (DAÜ) Sağlık Hizmetleri Yüksek Okulu (SHYO) lisans düzeyinde eğitim gören Hemşirelik Bölümü 1. ve 4. sınıf öğrencilerinin mesleki benlik saygılarını ve etkileyen bazı faktörlerin incelenmesi amacıyla tanımlayıcı karşılaştırmalı olarak planlanmıştır.

3.2 Araştırmanın Yeri ve Zamanı

Araştırma, 2016-2017 Eğitim-Öğretim yılı güz döneminde DAÜ Sağlık Hizmetleri Yüksekokulunda öğrenim gören Hemşirelik 1. ve 4. Sınıf Bölümü öğrencileri ile 5 ve 9 Aralık tarihleri arasında yapılmıştır.

3.3 Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini 2016-2017 Eğitim-Öğretim yılı güz döneminde DAÜ Sağlık Hizmetleri Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümünde öğrenim gören 1. (119) ve 4. (62) sınıf öğrencileri oluşturmuş, araştırmada örneklem seçimine gidilmeyip, evren üzerinden çalışılarak, araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden ve veri toplama süreci içerisinde derse katılan 169 öğrenci araştırmaya dahil edilmiştir. Öğrencilerden iki kişi araştırmaya katılmak istemediklerini belirtmiştir. Diğer 10 öğrenciye ise derse gelmediğinden ulaşılamamıştır. Toplamda 12 öğrenci araştırmanın örnekleme dahil edilmemiştir.

Araştırmaya Dahil Edilme Kriterleri:

- ✓ Hemşirelik 1. ve 4.sınıf öğrencisi olmak

Araştırmanın Değişkenleri:

Bağımlı Değişkenler: Mesleki Benlik Saygısı düzeyi

Bağımsız Değişkenler: Hemşirelik Öğrencilerine Ait Tanıtıcı Özellikler (yaş, cinsiyet, yaşanılan yer, aile tipi, kardeş sayısı, ailede kaçınıcı çocuk olma durumu, anne babanın eğitim durumu, gelir durumu, bölümden memnun olma, hemşireliği tanıtan kaynaklar, hemşirelik mesleği hakkındaki düşünceleri vb.) ise bağımsız değişkenlerini oluşturmaktadır.

3.4 Veri Toplama Araçları

Araştırmada veriler “Öğrencilere Ait Tanıtıcı Özellikler Soru Formu”, ve “Arıcak Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği ” kullanılarak toplanmıştır.

3.4.1 Öğrencilere Ait Tanıtıcı Özellikler Soru Formu

“Öğrencilere Ait Tanıtıcı Özellikler Soru Formu”; araştırmacı tarafından literatürden (12, 13, 84 ,51 , 85) yararlanılarak hazırlanmış ve 20 sorudan oluşan bir formdur. Bu form öğrencilerin, yaş, cinsiyet, medeni durum, aile tipi, yaşadığı yer, anne ve baba eğitim durumunu gibi özellikleri inceleyen sorulardan oluşmaktadır.

3.4.2. Arıcak Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği (AMBSÖ)

Mesleki benlik saygı ölçeği, Arıcak tarafından 1999 yılında geliştirilmiş olup, 17 yaş ve üstü bireylerin ilgili mesleğe olan saygı tutumlarını ölçmek amacı ile uygulananan likert tipi bir ölçme aracıdır. (AMBSÖ) 30 maddeden oluşmaktadır. Bu maddelerin 14’ü olumlu (2, 5, 7, 9, 11, 13, 14, 16, 18, 20, 24, 26, 28 ve 30.), 16 ‘sı ise olumsuz (1, 3, 4, 6, 8, 10, 12, 15, 17, 19, 21, 22, 23, 25, 27 ve 29.) ifadeleri içermektedir. Olumlu maddelere “Tamamen Katılıyorum” 5 , “Katılmıyorum” 4, “Kararsızım” 3, “Katılmıyorum” 2, “Kesinlikle Katılmıyorum” 1 puan alınırken;

olumsuz maddelerde „Tamamen Katılıyorum“¹, „Katılmıyorum“², „Karasızım“³, „Katılmıyorum“⁴, „Kesinlikle Katılmıyorum“⁵ puan almaktadır. Olumsuz maddelerde puanlama ters yönde yapılmaktadır. Toplam puan, her maddeye verilen puan toplanarak elde edilir. Ölçek puanları 30 ile 150 arasında bir değerdir (Arıcak, 1999). Ölçekten alınan puanların yüksek ya da düşük olmasının benlik saygısının yüksek yada düşük olduğunu göstermektedir. Ölçeğin Türkçe geçerlik güvenirlik çalışmasında Cronbach alfa değeri 0.91 olarak tespit edilmiştir. Bu çalışmada için ölçeğin Cronbach alfa değeri 0.93 olarak bulunmuştur.

3.5 Veri Toplama Süreci

Araştırma verileri, belirlenen örneklemin tamamına ulaşabilmek için, hemşirelik bölümü 1. ve 4. sınıf öğrencilerin en çok katılımlarının olduğu temel meslek derslerinde toplanmıştır. Araştırmacı, verilerin toplanmasından önce 1. ve 4. sınıf öğrencilerinin temel meslek derslerini belirleyerek, ilgili dersin öğretim elemanından derse başlamadan önce veri toplamak için izin almıştır. Veriler 05 ve 09 Aralık 2016 tarihleri zamanında araştırmacı tarafından sınıf ortamında toplanmıştır. Anket formları dağıtılmadan önce araştırmanın amacı, anketin uygulanma süresi ve anket formu hakkında öğrencilere bilgi verilmiş ve araştırmaya katılmayı kabul eden öğrencilere “Gönüllü Bilgilendirilmiş Olur Formu” dağıtılarak, öğrencilerden yazılı onam alınmıştır. Sonrasında araştırmaya katılmayı kabul eden öğrencilere anket formları dağıtılmıştır ve geri toplanmıştır. Anketler 15-20dk içinde doldurulmuştur.

3.6 Verilerin İstatistiksel Analizi

Çalışma sonucunda elde edilen verilerin girilmesi ve değerlendirilmesi istatistik uzmanı danışmanlığında SPSS (20.0) programı ile yapılmıştır. Araştırmadan elde edilen verilerin normal dağılım özelliği sergileyip sergilemediğini test etmek için yapılan normalite testi (One-Sample Kolomogorov-Smirnov Testi)

sonucunda (z: ,090 – p değeri: ,002 – $p < .05$ “den olduğu için) verilerin dağılımın normal dağılım özelliği sergilemediği görülmüştür. Bu sonuca göre ayrıca verilerin analizinde non-parametrik testler kullanılmıştır. İkili grupların karşılaştırılmasında “Mann Whitney U Testi” tekniği, üç ve üçten fazla grupların karşılaştırılmasında ise “Kruskal-Wallis H Testi” tekniği kullanılmıştır. “Kruskal Wallis H Testi” sonuçları anlamlı çıktığında, guruplar arasındaki anlamlılığı ise guruplar arasındaki farklılığın test edilmesinde “Mann Whitney U Testi” kullanılmıştır.

3.7 Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma Doğu Akdeniz Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü 1. ve 4. sınıf öğrencileri ile sınırlandırılmıştır. Bu nedenle araştırma sonuçları yalnızca bu guruba genellenebilir.

3.8 Araştırmanın Etik Boyutu

Araştırmanın yapılabilmesi için, Doğu Akdeniz Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölüm Başkanlığı“ndan “Kurum İzni” (Ek-1), Doğu Akdeniz Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu“ndan “Etik Kurul İzni” (Ek-2) ve araştırmaya katılacak olan öğrencilerden gönüllülük esas alınarak “Gönüllü Bilgilendirilmiş Olur Formu” (Ek-3) ile hem yazılı hem de sözlü onamları alınmıştır. Araştırma verilerinin toplanmasında kullanılacak olan “Arıcak Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği” (Ek-6) mesleki benlik saygılarını belirlemek amacı ile e-mail yolu ile izin alınmıştır.

3.9 Araştırma Takvimi

Bölüm 4

BULGULAR

Hemşirelik Bölümü 1. ve 4. sınıf öğrencilerinin mesleki benlik saygıları ve etkileyen bazı faktörlerin incelenmesi amacıyla planlanan çalışmada bulgular 6 başlık altında incelenmiştir.

1. Hemşirelik Öğrencilerine Ait Tanıtıcı Özellikler
2. Hemşirelik Öğrencilerinin Ailelerine Ait Tanıtıcı Özellikler
3. Hemşirelik 1. ve 4. Sınıf Öğrencilerinin AMBSÖ Genel Puan Ortalamaları
4. Hemşirelik 1.ve 4. Sınıf Öğrencilerine Ait Bazı Tanıtıcı Özellikleri ile AMBSÖ Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması
5. Hemşirelik 1. ve 4. Sınıf Öğrencilerin Mesleği Seçme Nedenlerine ve Hemşirelik Mesleği İle İlgili Düşünceleri İle MBSÖ Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması
6. Hemşirelik Öğrencilerin Ailelerine İlişkin Bazı Tanıtıcı Özellikleri ile AMBSÖ Puan Ortalamaları Karşılaştırılması

4.1 Hemşirelik Öğrencilerine Ait Tanıtıcı Özellikler

Tablo 2: Hemşirelik Öğrencilerine Ait Tanıtıcı Özellikler (n=169)

Tanıtıcı Özellikler	Sayı	%
Yaş		
18-19 Yaş Arası	71	42
20-21 Yaş Arası	50	29.6
22 Yaş Ve Üstü	48	28.4
Cinsiyet		
Kadın	110	65.1
Erkek	59	34.9
Yaşadığınız Yer		
İl	64	37.9
İlçe	54	32
Köy	51	30.1
Aile Tipi		
Geniş Aile	32	18.9
Çekirdek Aile	130	76.9
Parçalanmış Aile	7	4.1
Siz Dâhil Kaç Kardeşiniz		
Kardeşim Yok	7	4.1
İki Kardeş	64	37.9
Üç Kardeş	47	27.8
Dört Kardeş Ve Üstü	51	30.2
Ailede Kaçınıcı Çocuk Olma Durumu		
Birinci Çocuk	82	48.6
İkinci Çocuk	47	27.8
Üçüncü Çocuk	19	11.2
Dördüncü Çocuk Ve Üzeri	21	12.4
Sınıf Düzeyi		
Birinci Sınıf	109	64.5
Dördüncü Sınıf	60	35.5
Mezun Olunan Lise		
Düz Lise	100	59.2
Meslek Lisesi	36	21.3
Anadolu Lisesi	25	14.8
Diğer *	8	4.7
Toplam	169	100

*Kolej, Fen lisesi yanıtı verenler yer almaktadır

Tanıttıcı Özellikler	Sayı	%
Bölümü Kazandığı Sınav Türü		
DAÜ Giriş sınavı	74	43.8
LYS	79	46.7
DGS	16	9.5
Yüksek Öğretim Tercih Sırası		
1-5 Arası Tercih	122	72.2
6-9 Arası Tercih	24	14.2
10 Ve Üzeri Tercih	23	13.6
Okul Yaşamından Memnun Olma Durumu		
Memnunum	98	58
Memnun Değilim	71	42
Hemşireliği Seçme Nedeni		
Sevdiğim İçin	89	52.7
İş Garantisi Olduğu İçin	46	27.2
Aile İsteği İçin	24	14.2
Diğer*	10	5.9
Daha Önceki Hastane Deneyimi		
Kendim Hasta Olarak	50	29.6
Yakınımla Birlikte Refakatçi	42	24.9
Ziyaretçi Olarak	26	15.4
Diğer**	51	30.1
Hemşireliği Tanıtan Kaynaklar		
Hastane Deneyimi	108	63.9
Filimler Ve Diziler Den	31	18.3
Diğer***	30	17.8
Hemşirelik Mesleği İle İlgili Düşünceler		
Güzel Bir Meslek	62	36.7
İş Garantisi Olan Ve Boşta Kalınmayacak Olan Bir Meslek	33	19.5
İnsanlara Yardım Eden Ve İhtiyaçlarını Karşıllayan Bir Meslek	36	21.3
Zor Ve Sorumluluk Gerektiren Bir Meslek	25	14.8
Toplum Ve Hasta Yakınları Tarafından Değer Görmeyen Bir Meslek	13	7.7
Toplam	169	100

* Arkadaş önerisi, maddi gelir, cevabı yer almaktadır

**Arkadaş ile gitme, Staj, cevabı yer almaktadır

***Roman, Sosyal Medya

Araştırmaya katılan hemşirelik öğrencilerinin % 42'si 18-19 yaş aralığında% 65,1'i kadın, % 37,9'unu yaşadığı yer il olup % 76,9'u çekirdek aileden gelmektedir. Öğrencilerin % 37,9'unun kardeş sayısı iki, % 48,5'i birinci çocuktur. Araştırma ya katılan hemşirelik öğrencilerinin %64,5'i birinci sınıf öğrencisi olup % 59,2'si düz liseden mezun olmuştur. Hemşirelik öğrencilerinin % 46,7'si hemşirelik bölümünü LYS ile kazanmış ve % 72,2'si bölümü ilk 1-5 tercih arasında tercih etmiştir.

Öğrencilerin % 58,“i okul yaşamından memnun olup % 52,7“si hemşireliği sevdiği için seçtiklerini belirtmiştir. Öğrencilerin %29,6“sı ise kendisinin daha önce hastanede hasta olarak bulunduğunu ifade etmişlerdir. Öğrencilerin % 63,9“u hastane deneyiminden hemşirelik mesleğini tanımışlardır. Hemşirelik mesleği ile ilgili düşüncelerin dağılımına bakıldığında; % 36,7“ si hemşirelik mesleğini güzel bir meslek olarak tanımlamıştır.

4.2 Hemşirelik Öğrencilerinin Ailelerine Ait Tanıtıcı Özellikler

Tablo 3: Hemşirelik Öğrencilerinin Ailelerine Ait Tanıtıcı Özellikler (n=169)

Tanıtıcı Özellikler	Sayı	%
Anne Babanın Durumu		
İkisi de Hayatta	158	93.5
Diğer*	11	6.5
Annenin Eğitim Durumu		
Okur-Yazar	15	8.9
İlkokul	73	43.2
Ortaokul	27	16.0
Lise	43	25.4
Üniversite Ve Üzeri	11	6.5
Babanın Eğitim Durumu		
Okur-Yazar	7	4.1
İlkokul	50	29.6
Ortaokul	40	23.7
Lise	48	28.4
Üniversite Ve Üzeri	24	14.2
Ailede Hemşire Olan Var mı?		
Yok	94	55.6
Kardeş	17	10.1
Akraba	49	29
Diğer**	9	5.3
Gelir Durumu		
Gelir Giderden Az	58	34.3
Gelir Giderden Çok	27	16.0
Gelir Gidere Eşit	84	49.7
Toplam	169	100

*Ayrı Veya Ölmüş cevabı yer almaktadır

**Yakın Çevresindeki Kişiler yer almaktadır

Hemşirelik Öğrencilerin Ailelerine Ait Tanıtıcı Özellikler Tablo 3'de verilmiştir. Öğrencilerin % 93,5'inin anne babaları hayatta olup % 43,2'sinin annesi, % 29,6'sının babası ilkokul mezunudur. Öğrencilerin % 55,6'sı ailesinde veya yakın çevresinde hemşire olmadığı ve % 49,7'sinin gelirinin giderine eşit olduğu görülmüştür.

4.3 Hemşirelik Öğrencilerinin AMBSÖ Genel Puan Ortalamaları

Tablo 4: Hemşirelik Öğrencilerinin AMBSÖ Genel Puan Ortalamaları

Ölçek	N	Ort ± SS	Min puan	Max Puan
Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği Genel Puan Ortalamaları	169	112,09 ± 22,76	56	150,00

Araştırmaya katılan hemşirelik öğrencilerinin Arıcak Mesleki Benlik Saygısı Ölçeğinin Genel Puan Ortalamaları Tablo 4'de yer almaktadır. Araştırmaya katılan 1.ve 4. sınıf hemşirelik öğrencilerinin ölçek puan ortalamaları $112,09 \pm 22,76$ olarak bulunmuştur (min=56,00 max=150,00).

4.4 Hemşirelik Öğrencilerine Ait Bazı Tanıtıcı Özellikleri ile Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği Puan Ortalamaları

Tablo 5: Hemşirelik Öğrencilerine Ait Bazı Tanıtıcı Özellikler ile AMBSÖ Puan Ortalamaları (n=169)

Özellikler	N	Sıra Ort.	İstatistiksel Analiz		
Yaş					
18-19 Yaş Arası	71	85.49	$X^2= .122$	Sd= 2	P= .941
20-21 Yaş Arası	50	86.25			
22 Yaş Ve Üstü	48	82.98			
Cinsiyet					
Erkek	110	92.77	U= 2390.0		P= .005
Kadın	59	70.51			
Yaşanılan Yer					
İl	64	79.58	$X^2= 2.34$	Sd= 2	p= .309
İlçe	54	93.13			
Köy	51	83.20			
Siz Dahil Kardeş Sayısı Durumu					
Kardeş Yok	7	57.93	$X^2= 9.98$	Sd= 3	p= .019
İki Kardeş	64	88.34			
Üç Kardeş	47	98.89			
Dört Kardeş Ve Üstü	51	71.73			
Mezun Olunan Lise					
Düz Lise	100	87.71	$X^2= 1.01$	Sd= 3	p=.799
Meslek Lisesi	36	83.94			
Anadolu Lisesi	25	77.96			
Diğer*	8	77.88			
Sınıf Düzeyi					
Birinci sınıf	109	83.47	U= 3103.0		p=.583
Dördüncü sınıf	60	87.78			
Bölümü Kazandığı Sınav Türü					
DAÜ Giriş sınavı	74	84.66	$X^2: .303$	Sd: 2	p: .859
LYS	79	84.04			
DGS	16	91.34			
Yüksek Öğretim Tercih Sırası					
1-5 Arası Tercih	122	89.06	$X^2= 6.29$	Sd= 2	p= .043
6-9 Arası Tercih	24	87.08			
10 Ve Üzeri Tercih	23	61.28			
Okul Yaşamından Memnun Olma Durumu					
Memnunum	98	96.43	U= 2358.5		p= .000
Memnun Değilim	71	69.22			

*Kolej, Fen Lisesi cevabı yer almaktadır.

Özellikler	N	Sıra ort.	İstatistiksel Analiz
Hemşireliği Seçme Nedeni			
Sevdiğim İçin	89	102.47	$X^2= 3.77$ Sd= 3 p= .000
İş Garantisi Olduğu İçin	46	66.01	
Ailem İsteği İçin	24	50.85	
Diğer*	10	98.85	
Daha Önceki Hastane Deneyimi			
Kendim Hasta Olarak	50	83.41	$X^2= .803$ Sd= 3 p= .849
Ziyaretçi Olarak	26	88.71	
Diğer**	51	81.25	
Hemşireliği Tanıtan Kaynaklar			
Hastane Deneyimi	108	82.57	$X^2= 2.82$ Sd= 2 p= .244
Filimler ve Dizilerden	31	98.19	
Diğer***	30	80.10	
Hemşirelik Mesleği İle İlgili Düşünceler			
Güzel Bir Meslek	62	99.52	$X^2= 14.94$ Sd= 4 p=.005
İş Garantisi Olan ve Boşta Kalınmayacak Olan Bir Meslek İnsanlara Yardım Eden ve İhtiyaçlarını	33	63.29	
Karşılamanın Bir Meslek	36	92.17	
Zor ve Sorumluluk Gerektiren Bir Meslek	25	74.74	
Toplum ve Hasta Yakınları Tarafından Değer Görmeyen Bir Meslek	13	70.73	

*Arkadaş önerisi, maddi gelir cevabı yer almaktadır

** Arkadaş ile hastaneye gitme, Staj cevabı yer almaktadır

***Roman ve Sosyal Medya cevabı yer almaktadır

Araştırmaya katılan hemşirelik öğrencilerinin Arıcak Mesleki Benlik Saygısı ölçeği puan ortalamaları ile öğrencilerin “yaş” ($X^2= .122$, $p = .941$) ve “yaşanılan yer” ($X^2= 2.34$, $p = .309$) değişkenleri arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Araştırmaya katılan hemşirelik öğrencilerinin AMBSÖ puan ortalamaları öğrencilerin cinsiyetine ($U= 2390.0$, $p = .005$) göre anlamlı farklılık göstermektedir. Cinsiyeti erkek olan hemşirelik öğrencilerinin AMBSÖ puanları, cinsiyeti kadın olan öğrencilerin AMBSÖ puanlarından daha yüksektir. Öğrencilerinin AMBSÖ puan ortalamaları ile “kardeş sayısı” ($X^2= 9.98$, $p = .019$) durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. İki kardeşi olan

öğrencilerin AMBSÖ puanları, dört kardeş ve üstü olan hemşirelik öğrencilerinin AMBSÖ puanlarından daha yüksektir (U= 1288.5-p=0.048- p=0.05).

Araştırmaya katılan hemşirelik öğrencilerinin AMBSÖ puan ortalamaları ile öğrencilerin “sınıf düzeyi” (U= 3103.0, p=.583), “mezun olunan lise” ($X^2= 1.01$, p = .799) ve “bölümü kazandığı sınav türü” ($X^2= .303$, p = .859) değişkenleri arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır

Araştırmaya katılan hemşirelik öğrencilerinin AMBSÖ puanları ile öğrencilerin “yükseköğretim tercih sırası” -($X^2= 6.29$, p = .043) arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. Yükseköğretim tercih sırası 1-5 arasında olan hemşirelik öğrencilerinin AMBSÖ puanları, yükseköğretimde tercih sırası 10 ve üzerinde olan guruptaki hemşirelik öğrencilerinin AMBSÖ puanlarından daha yüksektir (U= 943.5- p= .013- .05).

Hemşirelik öğrencilerinin AMBSÖ puanları ile öğrencilerin okul yaşamından memnun olma” (U= 2358,5, (p = .000) durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Okul yaşamından memnun olan hemşirelik öğrencilerinin AMBSÖ puanları, okul yaşamından memnun olmayan öğrencilerin AMBSÖ puanlarından daha yüksektir (U= 2358.5- p= .000)

Hemşirelik öğrencilerinin AMBSÖ puanları ile öğrencilerin “hemşireliği seçme nedeni” ($X^2= 3.77$, p = .000) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Hemşireliği sevdiği için tercih eden hemşirelik öğrencilerinin AMBSÖ puanları, hemşireliği iş garantisi olması nedeni ile seçen öğrencilerin AMBSÖ puanlarından daha yüksektir (U= 1128.5- p= .000-p=0.05). Hemşireliği sevdiği için tercih eden hemşirelik öğrencilerinin AMBSÖ puanları, hemşireliği ailesinin isteği ile tercih eden öğrencilerin AMBSÖ puanlarından daha yüksektir(U= 457.0- p= .000- .05).

Araştırmaya katılan hemşirelik ğrencilerinin, AMBSÖ puan ortalamaları ile öğrencilerin “daha önce hastane deneyiminde bulunma durumu” ($X^2= .803$, $p = .849$) ve “hemşireliği tanıtan kaynaklar” ($X^2= 2.82$, $p = .244$) değişkenleri arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Araştırmaya katılan hemşirelik ğrencilerinin AMBSÖ puanları ile öğrencilerin “hemşirelik mesleği ile ilgili düşünceleri” ($X^2= 14.94$, $p = .005$) değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur.

Hemşirelik mesleği ile ilgili güzel bir meslektir diye düşünen hemşirelik ğrencilerinin AMBSÖ puanları, hemşirelik mesleği ile ilgili iş garantisi olan ve boşta kalınmayacak bir meslek olarak düşünen guruptaki hemşirelik ğrencilerinin AMBSÖ puanlarından daha yüksek bulunmuştur ($U= 594.0$ - $p= .001$ - $.05$).

4.5 Hemşirelik 1.ve 4.sınıf Öğrencilerinin Mesleği Seçme Nedenleri ve Hemşirelik Mesleği İle İlgili Düşünceleri ile AMBSÖ Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

Tablo 6: Hemşirelik 1. ve 4. Sınıf Öğrencilerinin Mesleği Seçme Nedenlerine ve Hemşirelik Mesleği İle İlgili Düşünceleri İle AMBSÖ Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

Özellikler	N	Sınıf Düzeyi (SD)		İstatistiksel Analiz (HSNxSD) (HMDxSD)
		1.Sınıf Ort.±Ss	4.Sınıf Ort.±Ss	
Hemşireliği Seçme Nedeni (HSN)				
Sevdiğim İçin	89	120,9±20,4	117,1±24,6	F değeri: 1,28 Sd:1-161 P değeri: ,280 p>.05
İş Garantisi Olduğu İçin	46	104,1±18,7	104,2±21,7	
Ailem İsteği İçin	24	93,7±20,2	104,8±18,8	
Diğer*	10	107,2±26,9	126,5±12,6	
Hemşirelik Mesleği İle İlgili Düşünceler (HMD)				
Güzel Bir Meslek	62	119,5±20,7	116,1±23,3	F değeri: 1,25 Sd:4-159 P değeri: ,291 p>.05
İş Garantisi Olan ve Boşta Kalınmayacak Olan Bir Meslek	33	99,7±21,7	115,0±26,2	
İnsanlara Yardım Eden ve İhtiyaçlarını Karşılaman Bir Meslek	36	112,4±24,6	118,3±19,5	
Zor ve Sorumluluk Gerektiren Bir Meslek	25	107,3±19,5	107,7±25,0	
Toplum ve Hasta Yakınları Tarafından Değer Görmeyen Bir Meslek	13	117,2±21,8	99,2±26,1	

*Arkadaş önerisi, maddi gelir cevabı yer almaktadır

Araştırmaya katılan hemşirelik öğrencilerinin sınıf düzeyi ve hemşireliği seçme nedenleri öğrencilerinin mesleki benlik saygısı üzerindeki ortak etkisi istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F_{(1-161)}:1,28$), ($p>.05$).Yine tablo da görüldüğü gibi araştırmaya katılan hemşirelik öğrencilerinin sınıf düzeyi ve hemşirelik mesleği ile ilgili düşünceleri öğrencilerinin mesleki benlik saygısı üzerindeki ortak etkisi istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F_{(4-159)}:1,25$), ($p>.05$)

4.6 Hemşirelik Öğrencilerinin Ailelerine İlişkin Bazı Tanıtıcı Özellikleri ile AMBSÖ Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

Tablo 7: Hemşirelik Öğrencilerinin Ailelerine İlişkin Bazı Tanıtıcı Özellikleri ile AMBSÖ Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması (n: 169)

Özellikler	N	Sıra Ort.	İstatistiksel Analiz
Annenin Eğitim Durumu			
Okur-Yazar	15	65.63	$X^2= 4.82$ Sd= 4 p= .369
İlkokul	73	92.27	
Ortaokul	27	81.93	
Lise	43	82.55	
Üniversite Ve Üzeri	11	80.27	
Babanın Eğitim Durumu			
Okur-Yazar	7	68.79	$X^2= 3.68$ Sd= 4 p= .450
İlkokul	50	90.90	
Ortaokul	40	90.54	
Lise	48	82.90	
Üniversite Ve Üzeri	24	72.42	
Gelir Durumu			
Gelir Giderden Az	58	89.77	$X^2= 2.01$ Sd= 2 p= .365
Gelir Giderden Çok	27	73.63	
Gelir Gidere Eşit	84	85.36	
Aile Tipi			
Geniş Aile	32	78,69	$X^2= 1.13$ Sd= 2 p= .568
Çekirdek Aile	130	85,81	
Parçalanmış Aile	7	98,86	
Ailede Hemşire Olan Var mı?			
Yok	94	90.74	$X^2= 5.54$ Sd= 3 p= .136
Kardeş	17	61.56	
Akraba	49	83.80	
Diğer*	9	75.83	

*Yakın Çevredekiler cevabı yer almaktadır

Araştırmaya katılan hemşirelik öğrencilerinin Ailelerine ait Tanıtıcı Özelliklerinin AMBSÖ puan ortalamaların karşılaştırılması Tablo 7’de verilmiştir. Öğrencilerin “anne-baba eğitim durumu”, ($X^2= 4.82$, p = .369), ($X^2= 3.68$, p = .450) “gelir durumu” ($X^2= 2.01$, p = .365), “aile tipi” ($X^2= 1.13$, p = .568), “ailede hemşire olma durumu” ($X^2= 5.54$, p = .136) değişkenleri arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır (p > .05).

Bölüm 5

TARTIŞMA

Hemşirelik Bölümü öğrencilerinin mesleki benlik saygılarını ve etkileyen bazı faktörleri belirlemek amacıyla yapılan bu çalışma aşağıdaki başlıklar altında tartışılacaktır;

5.1.Hemşirelik Öğrencilerinin AMBSÖ puan ortalamalarının tartışılması.

5.2.Hemşirelik Öğrencilerine Ait Tanıtıcı Özellikleri ile AMBSÖ puan ortalamalarının tartışılması.

5.3.Hemşirelik 1.ve 4. Sınıf Öğrencilerin Mesleği Seçme Nedenleri ve Hemşirelik Mesleği İle İlgili Düşünceleri İle AMBSÖ Puan Ortalamalarının Karşılaştırılmasının tartışılması

5.4.Hemşirelik Öğrencilerin Ailelerine İlişkin Bazı Tanıtıcı Özellikleri ile AMBSÖ puan ortalamalarının tartışılması.

5.1 Hemşirelik Öğrencilerinin AMBSÖ Puan Ortalamalarının Tartışılması

Diğer mesleklerde olduğu gibi, hemşirelerin de mesleklerinde başarılı ve verimli olmaların da, kendi mesleklerini değerli, önemli, anlamlı ve tatmin edici görmeleri açısından mesleki benlik saygısı önemli bir yer tutar. Mesleki benlik saygısının iyi gelişmiş olması, kaliteli ve güvenilir hasta bakımının verilmesinde önemli bir yere sahiptir. Geleceğin hemşire adaylarının özgüvenli, girişken, benlik saygısı yüksek kişiler olarak topluma kazandırılmaları çok önem kazanmaktadır. Mesleki benlik saygısı özellikle mesleğin eğitimini alma ve mesleği icra etme pozisyonunda olan kişiler için önemli bir yere sahiptir. Birey artık kendisini o mesleğin bir mensubu gibi tanımakta ve görmektedir (53). Bu nedenle hemşirelik meslek adaylarının MBS'nin ele alınmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

Bu doğrultuda araştırmanın amacı hemşirelik öğrencilerinin mesleki benlik saygısı ve etkileyen bazı faktörlerin belirlenmesidir.

Öğrencilerin AMBSÖ puanları değerlendirildiğinde hemşirelik öğrencilerinin ölçek puan ortalamaları 112.09 ± 22.76 olarak bulunmuştur. Araştırmamızın sonucunda öğrencilerin mesleki benlik saygısının yüksek olduğu görülmektedir (min=56.00 max=150.00). ($p>0.05$), (Tablo 4). Uslusoy ve arkadaşları (2016) hemşireler ile yapmış oldukları çalışmalarında mesleki benlik saygısı ölçeği puan ortalamasını 103.97 ± 17.18 olarak bulmuş ve mesleki benlik saygısı orta düzeyde saptanmıştır (22). Dursun ve arkadaşları (2014) bilişim teknolojileri öğretmen adayları ile yapmış oldukları çalışmada öğrencilerin mesleki benlik saygılarını orta düzeyde bulmuştur (51). Sayılı ve arkadaşları (2015) Yükseköğretime devam eden öğrencilerle yapmış oldukları çalışmalarında benlik saygısı puan ortalamasını yüksek olduğu saptanmıştır (32). Çakır (2014), hemşirelik öğrencileri ve muzun hemşireler

ile yapmış olduğu çalışmasında mesleki benlik saygısı puan ortalaması öğrenci hemşirelerde 103.40 ± 20.72 , mezun hemşirelerde ise 100.51 ± 17.80 olarak saptanmış ve grupla arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır (46). Özkan ve Özen (2008) hemşirelik öğrencileri ile yapmış oldukları çalışmada öğrencilerin benlik saygıları puanları ortalamaları $74,78 \pm 16,2$ olarak saptanmıştır (77). Baloğlu ve arkadaşlarının ilköğretim öğretmenleri ile yapmış oldukları çalışmalarında mesleki benlik saygısı ölçeğinin puan ortalaması $91,55 \pm 9,43$ olarak bulunmuştur (53).

Araştırmaya katılan hemşirelik öğrencilerinin mesleki benlik saygısının yüksek olmasının nedeni, %52.7 sinin mesleği isteyerek tercih etmesi, mesleği sevmesi, temel hemşirelik becerilerini klinik ortamda gerçekleştiriyor olması akademik personelin öğrenci ile yakından ilgilenmesi, öğrencinin yeteneklerinin farkında olması ve öğrencilerin desteklenmesi, % 72.2 sinin mesleği 1- 5. Sırada tercih etmesi,%36.7 sinin meslek ile ilgili güzel ve bir meslek olarak düşünmeleri, %58'inin okul yaşamından memnun olmalarının etkilediği düşünülmektedir.

5.2 Hemşirelik Öğrencilerine Ait Tanıtıcı Özellikleri İle AMBSÖ Puan Ortalamalarının Tartışılması

Araştırmaya katılan hemşirelik öğrencilerinin yaş ortalamaları ile AMBSÖ puan ortalaması arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($p > .05$), (Tablo 5). Literatür çalışmaları incelendiğinde öğretmen adaylarının mesleki benlik saygısına yönelik çalışmalar bulunmaktadır. Yıldırım ve arkadaşları (2010), beden eğitimi ve spor öğretmenleri ile yaptıkları çalışmada yaş değişkeni ile AMBSÖ puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır (41). Bizim çalışmamızdan farklı olarak Başçiftçi ve arkadaşları (2010) teknik fakültesi öğrencileri ile yapmış oldukları çalışma sonucunda aynı yaş gruplarındaki bireyler ile farklı yaş

gruplarındaki bireyler arasında mesleki benlik saygısı düzeyi açısından anlamlı fark saptamıştır (80). Yine Sayılı ve arkadaşları (2015) hemşirelik öğrencileriyle yapmış olduğu çalışmalarında 18- 20 yaş ile 27 yaş üzeri katılımcıların benlik saygıları arasında anlamlı farklılık olduğunu belirtmiştir (32). Türksoy (2014), hemşirelik öğrencileri ile yapmış olduğu çalışmasında benlik saygısı düzeyleri ile yaşları arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki saptamıştır, yaşı daha genç olanların benlik saygısı düzeylerinin daha yüksek olduğunu belirtmiştir (17). Sabancıoğlu ve Doğanın (2014) hemşireler üzerinde yapmış oldukları çalışmada hemşirelerin yaşı artıkça profesyonel benlik kavramının yükseldiği saptanmıştır ve yapılan çalışmada öğrencilerin yaşlarının birbirine yakın olmasının çalışma sonucunu etkilediği belirtmektedir (81).

Yapılan çalışmada birinci sınıfta okuyan öğrencilerin dördüncü sınıfta okuyan öğrencilerin puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur. AMBSÖ puan ortalaması ile sınıf düzeyi arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır ($p > .05$), (Tablo 5) 4. Sınıf öğrencilerin puan ortalamaları 1.sınıfa göre yüksek olmasına rağmen istatistiksel olarak anlamlı değildir, öğrenci sayıları gruplarından olmadan kaynaklandığı düşünülebilir. Şener ve arkadaşlarının (2011) hemşirelik öğrencileri ile yapmış olduğu çalışmada dördüncü sınıf öğrencilerinin mesleki benlik saygısı, birinci sınıf öğrencilerinininkinden daha düşük bulunmuş fakat aralarında istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır (12). Aslan ve Akyol'un (2006) okul öncesi öğretmen adayları ile yapmış oldukları çalışmada, üçüncü sınıf öğrencilerinin AMBSÖ puan ortalamaları dördüncü sınıf öğrencilerinin puan ortalamalarından daha yüksek olduğu saptanmıştır (4) . Çakır (2014) hemşirelik öğrencileri ile yapmış olduğu çalışmada, birinci sınıf hemşirelik öğrencilerinin mesleki benlik saygısı puanları üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerine göre daha yüksek bulunmuştur. Bulgulara

göre öğrenci hemşirelerin sınıfları ilerledikçe mesleki benlik saygısı düzeylerinin azalma gösterdiğini belirtilmiştir. (46) Türksoy (2014) hemşirelik öğrencileri ile yapmış olduğu çalışmada birinci sınıf öğrencilerin diğer sınıflarda okuyan öğrencilerine göre benlik saygısı düzeyinin en yüksek olduğu, bu değer ikinci ve üçüncü sınıfta azaldığı, dördüncü sınıfta ise üçüncü sınıfa göre biraz daha artış gösterdiği saptanmıştır (17). Yine Demir ve arkadaşlarının okul öncesi öğretmen adayları ile (2011) yapmış oldukları çalışma sonucunda; sınıf düzeyi yükseldikçe mesleki benlik saygısı puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlılık saptanmamıştır (82).

Hemşirelik öğrencilerinin mesleki benlik saygılarını etkileyen birçok faktör bulunmaktadır, cinsiyet bu faktörler arasında yer almaktadır. Yapılan çalışmada öğrencilerin AMBSÖ puan ortalamaları ile cinsiyetleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p < .05$), (Tablo 5). Erkek öğrencilerin AMBSÖ puanları kız öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur. Literatür çalışmaları incelendiğinde çalışma bulgumuza benzer sonuçlarla karşılaşılmaktadır. Yıldırım ve arkadaşlarının (2010) Beden eğitimi öğrencileri ile yaptığı çalışmada öğrencilerinin cinsiyetlerine göre AMBSÖ puan ortalamalarının karşılaştırılmasında erkek öğrencilerin mesleki benlik saygısı puanları kadın öğrencilerin mesleki benlik saygısı puanından daha yüksek bulunmuştur (41). Karakaya ve arkadaşları (2006) tarafından sporcular ile yapılan çalışmada erkek katılımcıların mesleki benlik saygısı düzeyleri kadın katılımcılara göre daha yüksek bulunmuştur (83). Öte yandan da bazı çalışmaların sonuçları ile bu çalışma sonuçları paralellik göstermemektedir. Başçifçi ve arkadaşları (2010) yaptıkları araştırmada öğrencilerin benlik saygısı ve mesleki benlik saygıları ile cinsiyet arasında anlamlı fark bulunmuştur, erkek öğrencilerin benlik saygısı kadın öğrencilerine göre daha düşük bulunmuş fakat mesleki benlik

saygısı ile arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür (80). Uslu'nun (2015) öğretmen adayları ile yapmış olduğu çalışmada kadın öğretmen adayların mesleki benlik saygısı erkek öğretmen adaylarının mesleki benlik saygısından daha yüksek bulunmuştur (84). Kutlu ve Soğukpınar (2015) ile Dursun ve arkadaşları (2014) tarafından yapılan çalışma sonucunda ise mesleki benlik saygısı ve cinsiyet değişkeni arasında anlamlı fark bulunmamıştır (85,46). Türksoy (2014) hemşirelik öğrencileri ile yapmış olduğu çalışmasında kadınların benlik saygısı düzeyi erkeklere oranla daha yüksek bulmuştur (17). Bizim çalışmamız da erkek hemşirelik öğrencilerinin mesleki benlik saygısının yüksek çıkması erkeklerin sahip oldukları rol ve baskınlık sebebi ile yüksek olduğu, geçmişte hemşireliğin sadece kadın mesleği olarak görülmesi fakat günümüzde cinsiyet ayrımcılığının kalkması, iş bulma imkanın olması, erkek öğrencilerin bu bölümü bilerek ve isteyerek seçmelerinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Yapılan çalışmada hemşirelik öğrencilerinin kardeş sayısı ile AMBSÖ puan ortalamaları arasında anlamlı fark bulunmuştur ($p < .05$), (Tablo 5). İki kardeşi olan öğrencilerin AMBSÖ puanları, dört ve üstü kardeşi olan öğrencilerinden daha yüksek bulunmuştur. Bizim çalışmamıza benzer bir çalışma olan Dinçer ve Öztunç (2009), hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin kardeş sayısı ile benlik saygısı arasında anlamlı bir fark bulmuştur. Üç kardeşe sahip olan öğrencilerin benlik saygısının dört ve üstü kardeşe sahip olan öğrencilerin benlik saygılarının daha yüksek olduğu saptanmıştır (15). Bu çalışma sonuçları bizim çalışma sonuçlarımız ile benzerlik göstermektedir. Torun ve arkadaşları (2012) hemşirelik öğrencileri ile yaptığı çalışmada bir ve üç kardeşe sahip olan öğrencilerin benlik saygısı ölçeği puan ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğunu saptamıştır (37). Türksoy'un (2014) hemşirelik öğrencileri ile yapmış olduğu çalışmasında ailede tek çocuk olan

bireylerin benlik saygısı düzeylerinin diğer bireylere göre daha yüksek olduğunu saptamıştır (17). Çalışma sonuçları dikkate alındığında, öğrencilerin sahip oldukları kardeş sayısı azaldıkça, anne ve babanın çocukları ile geçirdikleri zamanın kalitesi ve süresi artış göstermektedir. Çocuk kendini rahatça ifade etmekte ve aile içinde söz sahibi olmakta ve değer görmektedir. Bu da öğrencide benlik saygısını artırarak meslek hayatında da benlik saygısının yüksek olmasını sağlamaktadır.

Yapılan çalışmada Öğrencilerin mezun oldukları lise ile AMBSÖ puan ortalamaları arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır ($p > .06$), (Tablo 5). Çalışma bulgumuza benzer olarak Körükçü ve Oğuz (2011) ile Uslu'nun (2015) yaptıkları çalışma sonucunda mezun olunan lise türünün mesleki benlik saygısını etkilemediği saptanmıştır (11,84). Demir ve arkadaşları (2011), okul öncesi öğretmen adayları ile yapmış olduğu çalışmada öğrencilerinin mezun oldukları liseye göre mesleki benlik puan ortalamalarının, öğrencilerinden farklılaştığı saptanmıştır (82). Dinçer ve Öztunç'un (2009) yaptıkları çalışmada Süper lise ve Anadolu lisesinden mezun olan öğrencilerin benlik saygısının, düz lise ve meslek lisesi mezunu olan öğrencilerinkinden daha yüksek olduğu görülmüştür (15).

Çalışmamızda Hemşirelik öğrencilerinin yükseköğretim tercih sırası ile AMBSÖ puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p < .05$), (Tablo 5). Yükseköğretim tercih sırası 1-5 arasında olan hemşirelik öğrencilerinin AMBSÖ puan ortalamaları, tercih sırası 10 ve üzeri olan öğrencilerinden daha yüksek bulunmuştur. DAÜ giriş sınavı Öğrenci gurubu sayılarının birbirine yakın olmasının farklılık çıkmamasına neden olduğu, DGS öğrencilerinin sayılarının az almasına rağmen puanları yüksek bulunmuştur. Çalışma bulgumuza benzer olarak Körükçü ve Oğuz (2011) ile Uslu (2015)'nin, yaptıkları çalışmalarda yükseköğretim tercih sırası ile AMBSÖ puan ortalamaları arasında fark olduğu bulunmuştur (11,84). Öğrenciler

üniversite programlarında tercih yaparken, en çok istenilen bölümü en üst sıraya yazarken, ilgi duymadığı bölümleri ise daha alt sıralara yazmaktadır. Öğrencilerin mesleği 1-5.sırada tercih etmeleri guruplar arasındaki öğrenci sayılarının farklı olması ve mesleği isteyerek seçtiğini, mesleği sevdiğini göstermektedir. Mesleğini kendi isteği ile tercih eden ve seven öğrencilerin mesleki benlik saygısını yüksek olduğunu düşündürmektedir. Ayrıca öğrencinin mesleğe ilgi duyması, meslek hakkında bilgi sahibi olması da mesleği ilk sıralarda tercih etmesinin nedenleri arasında olabilmektedir.

Yapılan çalışmada araştırmaya katılan hemşirelik öğrencilerinin okul yaşamından memnun olma durumu ile AMBSÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p < .05$),(Tablo 5). Okul yaşamından memnun olan öğrencilerin puan ortalaması memnun olmayan öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur. İnce ve Khorshid (2015) hemşirelik öğrencileri ile yapmış oldukları çalışmada öğrencilerin %70.4 sinin bölümden memnun olduğu görülmüştür (10) . Karadağ ve arkadaşları (2008) çalışmalarında öğrencilerin okul yaşantısından memnun olmadığını saptamıştır (76). Mesleki benlik saygısı yüksek olan öğrencilerin okul yaşamından memnun olmaları çalışmamız için beklenen bir sonuçtur. Ayrıca okulda düzenlenen sosyal aktivitelerin, yurtların kampüs içerisinde yer almasının ve kampüs içerisinde rahatça ulaşabilecekleri sosyal aktivite merkezlerinin olmasının öğrencilerin okul yaşamından memnuniyetlerini ve dolayısıyla mesleki benlik saygılarını da olumlu yönde etkilediğini düşündürmektedir.

Çalışmamızda öğrencilerin mesleği tercih etme nedeni ile AMBSÖ puan ortalamaları arasında anlamlı fark bulunmuştur ($p < 0.05$),(Tablo 5). Mesleği sevdiği için tercih eden öğrencilerin, iş garantisi ve aile isteği ile seçen öğrencilere göre puan

ortalaması daha yüksek bulunmuştur. Ünal ve arkadaşları (2008), çalışmalarında öğrencilerin ve meslek seçme nedenlerinin mesleki benlik saygısına etkisinin olmadığını saptamıştır (8). Şener ve arkadaşları (2011), hemşirelik öğrencilerin %65.6'sının mesleği kendi isteği ile tercih ettiğini ve Karadağ ve arkadaşları (2008), öğrencilerin %40.7'sinin mesleği üniversite okumak için tercih ettiğini bulmuştur (12,76). %72'sinin öğrencilerin mesleği sevdiği için tercih etmesi, mesleği isteyerek seçtiğini, hemşirelik mesleği ile ilgili olumlu görüşlere sahip olması, mesleğe karşı ilgi duyması ve kendini bu alanda yetenekli görmesi, okul yaşamı süresinde mesleğe adapte olması mesleki benlik saygısını etkilediğini ve arttırdığını düşündürmektedir.

Hemşirelik öğrencilerinin, hemşirelik mesleği ile ilgili düşünceleri ve AMBSÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p < .05$), (Tablo 5). Hemşirelik mesleği ile ilgili güzel ve bir meslektir diye düşünen öğrencilerin AMBSÖ puanları, hemşirelik mesleği ile ilgili iş garantisi ve boşta kalınmayacak bir meslek olarak düşünen öğrencilerinkinden daha yüksektir. Mesleğe isteyerek gelme, mesleği sevme MBS etkileyen bir faktör olduğu söylenebilir. Karaöz (2002) hemşirelik 1. Sınıf öğrencileri ile yaptığı çalışmada öğrencilerin mesleği kutsal, zor, riskli, önemli ve gerekli bir meslek olarak gördüğünü ifade etmişler (86) . Özpancar ve arkadaşları (2008) öğrencilerin %88.8'sinin hemşirelik mesleği ile ilgili hastanın tedavi ve bakım sürecinde önemli rol oynayan bir meslek olduğunu ifade etmişler (65). Bizim çalışmamızda öğrencilerin %36.7'si meslekle ilgili güzel ve bir meslektir ifadesini kullanmıştır. Öğrencilerin ilk meslek dersi olarak aldıkları hemşireliğe giriş dersinde ilk hemşireliğin tarihsel sürecinde ilkçağ'dan hemşirelerin statüsünün, hemşireliğin kutsal, dini temellere dayandığı, kadının aile içerisindeki rolüne bağlı olarak ve toplumda hemşirelik mesleğinin güzel bir meslek olarak tanınması öğrencilerde bu görüşün oluşmasının nedeni olabilir.

Öğrencilerin hastaya yönelik yaptıkları bakım sonucunda hasta ve yakınları tarafından takdir görmesi, hemşirelik mesleğinin bakıma temellendirilmiş olması, hastalar tarafından beyaz melek olarak nitelendirilmesi öğrencilerde bu algının oluşmasının nedeni olarak düşünülmektedir.

5.3 Hemşirelik 1.ve 4. Sınıf Öğrencilerin Mesleği Seçme Nedenleri ve Hemşirelik Mesleği İle İlgili Düşünceleri İle AMBSÖ puan Ortalamalarının Karşılaştırılmasının Tartışılması

Araştırmaya katılan hemşirelik 1.ve 4. sınıf öğrencilerinin sınıf düzeyi ve hemşireliği seçme nedenleri öğrencilerin MBS üzerindeki ortak etkisi istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$), (Tablo 6). Literatür çalışmalarına bakıldığında zaman Şirin ve arkadaşları (2016)“nın hemşirelik öğrencileri ile yapmış oldukları çalışmaları 1.sınıf öğrencilerinin hemşirelik mesleğini seçmede en önemli etkenin kolay iş bulma olduğunu ve 4.sınıfta okuyanların ise hemşirelik mesleğini seçmedeki etkenin üniversiteye girmek olduğunu sonucunu bulmuşlardır (9). Yine bir başka çalışmada Dinç ve arkadaşlarının (2007) hemşirelik öğrencileri ile yapmış oldukları çalışmalarında hemşireliği seçme nedenlerine bakıldığında 1.sınıf öğrencilerin %25“i ve 4. sınıf öğrencilerin ise %33.3“nün mesleğe duyulan ilgiden dolayı seçtikleri sonucunu saptamışlardır (79).

Araştırmaya katılan hemşirelik 1. ve 4. sınıf öğrencilerinin sınıf düzeyi ve hemşirelik mesleği ile ilgili düşünceleri öğrencilerinin MBS üzerindeki ortak etkisi istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$), (Tablo 6). Yapılan çalışma sonuçları incelendiğinde Şirin ve arkadaşları (2016) hemşirelik öğrencileri ile yapmış oldukları çalışmalarında 1.sınıf öğrencilerin %18.9“u , 4. sınıf öğrencilerin ise %8.7“si okula başlamadan önceki hemşirelik mesleğe ilişkin düşüncelerin iyi olamadığı sonucunu bulmuşlardır. Öğrencilerinin okula başladıktan sonraki hemşirelik mesleğe ilişkin

düşüncelerinde 1.sınıf %42.1i ve 4. sınıf %43.5'i hemşirelik mesleğine ilişkin düşüncelerinin iyi olduğunu ve aralarındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğunu saptamışlardır (9). Bir diğer çalışma ise Dinç ve arkadaşları (2007) hemşirelik öğrencileri ile yapmış oldukları çalışmalarında hemşirelik ile ilgili ilk düşüncelerinde sınıflara göre dağılımında olumlu ve olumsuz düşüncelerin benzer olduğu ve aralarındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Öğrencilerin hemşirelik ile şimdiki düşüncelerinde ise sınıflara göre dağılımında 3. ve 4. Sınıfta olumlu düşüncelerin anlamlı olarak yükseldiği bulunmuştur. Hemşirelik mesleği ile ilgili düşüncesi olumsuz olan öğrencilerin çoğunun meslek ile ilgili bilgi ve uygulamaları artıkça olumlu hale geldiği saptanmıştır (79).

5.4 Hemşirelik Öğrencilerin Ailelerine İlişkin Bazı Tanıtıcı Özellikler ile AMBSÖ Puan Ortalamalarının Tartışılması

Araştırmaya katılan hemşirelik öğrencilerinin anne eğitim durumu ortalamaları ile AMBSÖ puan ortalaması arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($p > .05$), (Tablo 7). Uslu ve arkadaşları (2014) öğretmen adayları ile yapmış oldukları çalışmalarında anne öğrenim durumları ile MBS arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır. (84). Yine Dinçer ve Öztunç (2009) hemşirelik öğrencileri ile yapmış oldukları çalışmada benlik saygısı ölçeği ile anne eğitim durumu arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır (15). Bunun yanı sıra Kahriman ve Polat (2003)'in adölesanlarla yapmış oldukları çalışmalarında ise annesi ortaokul mezunu olan adölesanların istatistiksel olarak anlamlılık saptanmıştır ve annesi ortaokul mezunu olan adölesanların benlik saygısı daha yüksektir (8).

Araştırmaya katılan hemşirelik öğrencilerinin baba eğitim ile AMBSÖ puan ortalaması arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($p > .05$), (Tablo 7). Üstüner Top ve Kaya'nın (2009) sağlık bilimleri öğrencileri ile yapmış oldukları çalışmalarında

babası ilkokul ve lise mezunu olan öğrencilerin benlik saygılarının daha yüksek olduğu saptanmıştır. (23) Uslu (2015) sosyal bilimler öğretmen adayları ile yapmış olduğu çalışmada baba eğitim düzeyleri ile MBS arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır (84). Şener ve arkadaşları (2011) hemşirelik öğrencileri ile yapmış oldukları çalışmada baba eğitim düzeyi lise ve üstü % 48.3 olarak bulunmuştur (12). Karadağ ve arkadaşları (2008) hemşirelik öğrencileri ile yaptıkları çalışmalarında anne-baba eğitim düzeyi ile öğrencilerin benlik saygısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır (76). Demiriz ve Öğretir (2005)'nin hemşirelik öğrencileri ile yapmış oldukları çalışmada ebeveynlerin eğitim düzeyi artıkça çocukların benlik saygılarının yükseldiği ve özgüvenlerin arttığı saptanmıştır (38).

Araştırmaya katılan hemşirelik öğrencilerin gelir durumu ortalamaları ile AMBSÖ puan ortalaması arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($p > .05$), (Tablo 7). Güler (2011)'in hemşirelik öğrencileri ile yapmış olduğu çalışmada sosyoekonomik düzeye göre benlik saygısı puan ortalamalarına bakıldığında 3 gurupta öğrencilerin benlik saygısının orta seviyede olduğunu saptamıştır (74). Şener ve arkadaşları (2011) hemşirelik öğrencileri ile yapmış olduğu çalışmada %82.8'nin gelir gidere eşit olduğu saptanmıştır (12). Karadağ ve arkadaşları (2008)'in hemşirelik öğrencileri ile yapmış olduğu çalışmada, ailenin gelir gelir düzeyi düşük olanların benlik saygısının düştüğünü, geliri gidere eşit olanlarında benlik saygılarının yüksek olduğu görülmektedir (76). Dinçer ve Öztunç (2009) hemşirelik öğrencileri ile yapmış olduğu çalışmada öğrencilerin aylık gelirleri ile benlik saygısı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlılık saptanmamıştır (15). Yapılan birçok araştırma sonucunda gelir durumu yükseldikçe kişinin benlik saygısı da yükseldiği görülmektedir. Kahriman ve Polat (2003) adölesanlarla yapmış

oldukları çalışmada ailenin aylık geliri %43.6 olarak bulunmuştur (87). Abbasoğlu ve Öncü (2013) beden eğitimi öğretmen adayları ile yapmış oldukları çalışmalarında gelir durumu 1500 TL ve üzeri olan öğrencilerin benlik saygıları daha yüksek bulunmuştur (88). Türksoy (2014)'un hemşirelik öğrencileri ile yapmış olduğu çalışmada öğrencilerin benlik saygısı düzeyleri ile ailelerinin gelir gider düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır fakat gelir düzeyi giderden çok olan öğrencilerin benlik saygısı düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır (17). Çalışmamızda ailelerin % 49.7 sinin gelirin giderin eşit olmasının çalışma sonucumuzu etkilediği düşünülmektedir.

Araştırmaya katılan hemşirelik öğrencilerin aile tipi ortalamaları ile AMBSÖ puan ortalaması arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($p > .05$), (Tablo 7). Araştırma bulgularında guruplar arasında sayı farkı fazla Bu nedenle, parçalanmış ailelerin benlik saygısı puan ortalamaları yüksek görülürken, çekirdek ailenin puan ortalamalarının geniş aileye göre yüksek bulunmuştur. Güler (2011)'in hemşirelik öğrencileri ile yapmış olduğu çalışmada çekirdek aile de yaşayan öğrencilerin benlik saygılarının daha yüksek olduğu saptanmıştır (74).Türksoy (2014) hemşirelik öğrencileri ile yapmış olduğu çalışmada benlik saygısı düzeyleri ile aile tipleri arasında anlamlı bir fark bulmuştur. Parçalanmış aileye sahip öğrencilerin benlik saygısı düzeylerinin daha yüksek olduğu belirtmiştir (17). Dinçer ve Öztunç (2009) hemşirelik ve ebelik öğrencileri ile yapmış oldukları çalışmada öğrencilerin %93.2'sinin çekirdek aile sahip olduğu saptanmış ve yine benzer bir çalışmada Karadağ ve arkadaşları (2008) hemşirelik öğrencileri ile yapmış oldukları çalışmalarında öğrencilerin %87.4'ünün çekirdek aileye sahip olduğu görülmektedir (15,76).Torun ve arkadaşları (2012) hemşirelik öğrencileri ile yapmış oldukları

çalışmalarında öğrencilerin %69.52'sinin geniş aileye sahip olduğu belirlenmiştir (37) .

Araştırmaya katılan hemşirelik öğrencilerin ailede hemşire olma durumu ortalamaları ile AMBSÖ puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($p > .0.05$), (Tablo 7). Çalışma sonuçları incelendiğinde Eskimez ve arkadaşları (2008)'nin öğrenciler ile yapmış olduğu çalışmasında hemşire bir yakını olan öğrencilerin hemşireliği tercih etme oranlarının daha fazla olduğu bulunmuştur (89). Çelik ve arkadaşları (2013) yapmış oldukları çalışmalarında ailesinde hemşire olan bireylerin mesleğin tüm niteliklerine ilişkin olumlu görüşe sahip oldukları sonucu bulunmuştur (60). Hemşirelik öğrencilerin ailelerinde hemşire bulunmasıyla hemşirelik mesleğini daha yakından tanıma fırsatlarının olması, hemşireliğin kendi ilgi ve yeteneklerine uygun bir meslek olup olmadığını görmesini sağlar. Buda hemşirelik mesleğini tercih edecek olan bireylerin mesleği bilerek ve isteyerek tercih etmesini, ileride mesleği icra edecek olan bireyin mesleğini sevmesi, onur duyması, mesleğini severek yapması, doyum olması ve mesleğine saygı duymasını sağlayacağı için oldukça önemli bir yere sahip olduğu düşünülmektedir.

Bölüm 6

SONUÇLAR ve ÖNERİLER

6.1 Sonuçlar

Bu araştırma; Doğu Akdeniz Üniversitesi SHYO Hemşirelik Bölümü 1.ve 4.sınıf öğrencilerinin mesleki benlik saygıları ve etkileyen bazı faktörlerin incelenmesi amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Yapılan çalışmada hemşirelik öğrencilerinin AMBSÖ puan ortalamaları $112,09 \pm 22,76$ (Tablo 4) bulunmuş ve aşağıdaki diğer sonuçlara ulaşılmıştır;

Hemşirelik öğrencilerinin tanıtıcı özelliklerine ilişkin sonuçlar aşağıda belirtilmiştir (Tablo:2)

- 1.Araştırmaya katılan hemşirelik öğrencilerinin % 42'si 18-19 yaş aralığında olduğu, % 65,1'i kadın, % 37,9'unu yaşadığı yer il olup, 76,9'u çekirdek aileden gelmektedir.
2. Öğrencilerin % 37,9'unun kardeş sayısı iki, % 48,5'i birinci çocuktur.
3. Araştırma ya katılan hemşirelik öğrencilerinin %64,5'i birinci sınıf öğrencisi olup % 59,2'si düz liseden mezun olmuştur.
- 4.Öğrencilerin % 46,7'si hemşirelik bölümünü LYS ile kazanmış ve % 72,2'si bölümü ilk 1-5 tercih arasında tercih etmiştir.
5. Öğrencilerinin % 58,"i okul yaşamından memnun olup , % 52,7"si hemşireliği sevdiği için seçtiklerini belirtmiştir.
6. Öğrencilerin %29,6"sı ise kendisinin daha önce hastanede hasta olarak bulunduğunu ifade etmişlerdir. Öğrencilerin % 63,9"u hastane deneyiminden hemşirelik mesleğini tanımışlardır.

7. Hemşirelik mesleği ile ilgili düşüncelerin dağılımına bakıldığında; % 36,7" si hemşirelik mesleğini güzel bir meslek olarak tanımlamıştır.

Hemşirelik öğrencilerin AMBSÖ ait puan ortalamaları ve etkileyen faktörlere ilişkin sonuçlar aşağıda belirtilmektedir:

8. Öğrencilerin AMBSÖ farklılık yaratan faktörleri cinsiyet ($p<0.05$), (Tablo 5), "kardeş sayısı"($P<0.05$) , (Tablo:5)," yükseköğretim tercih sırası "($p< 0.05$) ,(Tablo 5), "Okul yaşamından memnun olma" ($p< 0.05$), (Tablo:5), "Mesleği seçme nedeni" ($p< 0.05$) , (Tablo 5), "Hemşirelik mesleği ile ilgili düşünceler "($p< 0.05$) , (Tablo: 5) olduğu saptanmıştır.

9. Öğrencilerin AMBSÖ farklılık yaratmayan faktörleri yaş ($P>0.05$), (Tablo 5), yaşanılan yer ($P>0.05$), (Tablo 5), kardeş sayısı ($P>0.05$), (Tablo 5), bölümü kazandığı sınav türü($P>0.05$), (Tablo 5), daha önceki hastane deneyimi ($P>0.05$), (Tablo 5), hemşireliği tanıtan kaynaklar yer ($P>0.05$), (Tablo 5),sınıf düzeyi ile hemşireliği seçme nedenleri ($p>0.05$),(Tablo 6),sınıf düzeyi ve hemşirelik mesleği ile ilgili düşünceleri ($p>0.05$) ,(Tablo 6), anne-baba eğitim düzeyi ($P>0.05$), (Tablo 7), gelir durumu ($P>0.05$), (Tablo 7),aile tipi, ($P>0.05$), (Tablo 7),ailede hemşire olma durumu, ($P>0.05$), (Tablo 7) olduğu saptanmıştır.

6.2 Öneriler

Araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda aşağıdaki önerilerde bulunulabilir:

- ✓ Çalışmamızda yükseköğretim tercih sırasının AMBS düzeyini göz önünde bulundurarak olumlu etkilendiği hemşirelik öğrencilerin tercih yaparken bilinçli bir şekilde yapmaları kendi kişiliğine ilgi ve yeteneklerine uygun mesleği tercih etmelerinin önemini ortaya çıkarmıştır. Üniversite sınav sonucunda boşta kalmamak ve hemşireliği iş garantisi olarak gören öğrencilerin ileriki yaşantılarında hayal kırıklığına ve mutsuz olmalarına neden olabilir ve bu da hasta bireye vermiş olduğu bakımın kalitesini olumsuz yönde etkileyebileceği düşünülmektedir. Bu nedenle lisede öğrencilerin kariyer seçimlerine yardımcı olmak meslek ile ilgili tanıtıcı programlar yapılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.
- ✓ Hemşirelik öğrencilerinin kendilerini tanıyıp kabullenmeleri ve kişiliklerini geliştirebilmelerine katkı sağlayacak eğitim faaliyetlerinin geliştirilmesi, okullarda öğrencilerin benlik kavramını geliştirici sosyal etkinliklerin düzenlenmesi ve öğrencilerin bu aktivitelere katılmalarının desteklenmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir.
- ✓ Hemşirelik bölümüne alınacak öğrencilerin Avrupa, Amerika ve Avustralya'da örneklerinde olduğu gibi hemşirelik mesleğine uygun kriterlere göre belirlenmesi de önemlidir. Öğrencilerin üniversite sınavındaki performanslarının yanı sıra mülakat ve başvuruyu destekleyici kompozisyon ile belirlenmeleri, öğrenci adaylarının neden hemşire olmak istedikleri konusundaki motivasyonlarının anlaşılmasında ve iyi bir hemşire adayı olup olmadıklarının anlaşılmasında yardımcı olabilir. Bu yöntemle benlik saygısı yüksek olan, hemşireliği birinci sırada tercih eden, merhametli, hümanist,

empati kurabilen, insan ilişkileri, kişilerarası becerileri ve iletişim yetenekleri üst düzeyde olan, problem çözebilen bireylerin seçilmesini sağlamak için, lisans öğrenimleri sırasında hemşire adaylarının mesleki benlik saygısını artırıcı, geliştirici ve pekiştirici aktiviteler yapılabilir. Örneğin, hemşirelik günü kutlamaları kapsamında konferanslar ve sempozyumlar düzenlenebilir, alanlarında başarılı klinik ve akademik çalışan hemşireler motive edici konuşmalar vermek üzere davet edilebilirler.

- ✓ Yapılan çalışmada kadın öğrencilerin mesleki benlik saygılarının düşük olduğu saptanmıştır. Geleneksel olarak çoğunluğu kadınlardan oluşan bir meslek olduğundan bu ilginç olmakla beraber, cinsiyetler arasındaki bu mesleki benlik saygısı farkının nedenlerinin kalitatif çalışmalarla incelenmelidir.
- ✓ Literatürde bu konu hakkında yapılan çalışmanın az olması sebebiyle daha geniş ve farklı örneklem gurubunda hemşirelik öğrencilerin mesleki benlik saygısı ve etkileyen faktörlere ilişkin çalışmalar planlanabilir.

KAYNAKLAR

- [1] Kuzgun, Y. (2006), *Meslek Rehberliği ve Danışmanlığına Giriş*, (3. Baskı).
Ankara: Nobel Basımevi.
- [2] Tan, M ., Yuncu, S., Şentürk, Ö., ve Yıldız, Ö. (2007), *Üniversite Öğrencilerinin Hemşirelik Bakış Açıları*, Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi,10(1), 22-29.
- [3] Dilmaç, B., Ekşici, H. (2012), *Öğretmenlerin Sahip Olduğu Değerlerin Ve Özgeci Davranışlarının Mesleki Benlik Saygısı Açısından İncelenmesi*, Değerler Eğitim Dergisi, 10 (23), 65-82.
- [4] Aslan, D., Köksal, A. (2006), *Okulöncesi Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları Ve Mesleki Benlik Saygılarının incelenmesi*, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 15 (2), 51-60.
- [5] Bilgin, Z., Oçakçı, A.F.(2011), *Ebelik Öğrencilerinde Mesleki Güdüleme*, Anadolu Hemşirelik Ve Sağlık Bilimleri Dergisi, 14 (3),40-46.
- [6] Sutin, A. R., & Costa, P. T. (2010). *Reciprocal Influences of Personality and Job Characteristics Across Middle Adulthood*. Journal of Personality, 78(1), 257–288. <http://doi.org/10.1111/j.1467-6494.2009.00615.x>
- [7] Gündem, Z. (2009), *İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Motivasyon Ve Mesleki Benlik Saygısı Ve Mesleğe Yönelik Yetkinlik Duygusu Algıları Arasındaki*

Etkileşim, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- [8] Ünal, E., Şimşek, S. (2008), *İlköğretim Bölümü Anabilim Dallarında Öğrenim Gören Öğretmen Adaylarının Mesleki Benlik Saygıları Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*, *İlköğretim online* 7 (1), 41-52.
- [9] Şirin, A., Öztürk, R., Bezci, G., Çakar, G., ve Çoban, A. (2008), *Hemşirelik Öğrencilerinin Meslek Seçimi ve Mesleği Uygulamaya Yönelik Görüşleri*, *Dirim Tıp Gazetesi*, 83, 69-75.
- [10] İnce, S., Khorshid, L. (2015), *Hemşirelik Öğrencilerinin Meslek Seçimini Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi*, *Anadolu Hemşirelik Ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 18 (3), 163-171.
- [11] Körükçü, Ö., Oğuz, V. (2011), *Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Benlik Saygıları*, *Kurumsal Eğitim Bilim*, 4 (2), 77-85.
- [12] Şener, K.D., Karaca, A., Açıkgöz, F., ve Süzer, F. (2011), *Hemşirelik Eğitimi Mesleki Benlik Saygısını Değiştirir mi?*, *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Enstitüsü Dergisi*, 1 (3), 12-16.
- [13] Bacanlı, F. (2003), *Meslek Gurup Rehberliğinin Benlik Ve Mesleki Kavramlarının Bağdaşmasına Etkisi*, *Kuram Ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 35, 336-359.

- [14] Tezel, A., Arslan, S. (2002), *Erzurum Sağlık Yüksekokulları 1.Sınıf Öğrencilerinin Mesleklerini Seçmeye Ve Mesleğe İlişkin Görüşleri*, Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 5(2),39-44.
- [15] Dincer, F., Öztunç, G. (2009), *Hemşirelik ve Ebelik Öğrencilerinin Benlik Saygısı Ve Atılganlık Düzeyleri*, Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi, 22- 33.
- [16] Bulduk, S., Ardınç, E. (2015), *Hemşirelik Öğrencilerinde Öz Duyarlılığın İncelenmesi*, G.O.P. Taksim E.A.H Jaren, 1 (4) 60-64.
- [17] Türksöy, B., (2014), *Hemşirelik Fakültesi Öğrencilerinde Benlik Saygısı Ve Stresle Baş Etme Yöntemleri Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Örneği*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Başkent Üniversitesi.
- [18] American Nurses Association (2017) <http://www.nursingworld.org/>
- [19] Royal College of Nursing (2017) <https://www.rcn.org.uk/Join-RCN-Nurses?gclid=CP6OlOK44dMCFVdAGwodXsELIQ>
- [20] Cadman, C., & Brewer, J. (2001). *Emotional intelligence: a vital prerequisite for recruitment in nursing*. Journal of Nursing Management, 9(6), 321-324.
- [21] Gilchrist, K. L., & Rector, C. (2007). *Can you keep them? Strategies to attract and retain nursing students from diverse populations: Best practices in nursing education*. Journal of Transcultural Nursing, 18(3), 277-285

- [22] Uslusoy, E.Ç., Paslı, G., Kurt, D. (2016), *Hemşirelerde Mesleki Benlik Saygısı ve Meslektaş Dayanışması*, Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 7 (1), 29-35.
- [23] Top. V, F., ve Kaya, B. (2009), *Sağlık Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Benlik Saygıları Ve Atılganlık Düzeylerinin SosyoDemografik Özellikleri Açısından İncelenmesi*, Yeni symposium Journal www.yenisymposium.net 47 (4), 194-202.
- [24] Sasat, S., Burnard, P., Edwards, D., Naiyapatana, W., Hebden, U., Boonrod, W. et al. (2002) *Self-esteem and student nurses: A cross-cultural study of nursing students in Thailand and the UK*. Nurs Health Sci. 4(1-2):9–14.
- [25] Türk Dil Kurumu, Benlik Kavramı, <http://tdk.gov.tr>. Ocak 2017.
- [26] Siyez, D.M (2013) *.Gelişimsel Yaklaşımlar. B. Yeşilyaprak (Fds), Meleki Rehberlik ve Kariyer Danışmanlığı* (172-124) Ankara: Ankara Yayınevi.
- [27] Kuzgun, Y. (2000), *Rehber Ve psikolojik Danışma*, (7. Baskı) Genişletilmiş Baskı ÖSYM Yayınları Ankara.
- [28] Aydoğan, H. (2016), *Profesyonel Futbolcuların Benlik Saygılarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*, International Journal Of Science Culture And Sport (İnt,Scs), 4(1), 278-290.

- [29] Topses, G. (2009), *Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi*, (3. Baskı). Ankara: Nobel Kitap Dağıtım.
- [30] Öz, F. (2010), *Sağlık Alanında Temel Kavramlar*,(2. Basım) Ankara: Mattek Matbacılık.
- [31] Köksal, A., Salı, G. (2013), *Yatılı ve Gündüz Okuyan Çocukların Benlik Kavramlarının Ve Sosyal Destek Algularının İncelenmesi*, Kastamonu Eğitim Dergisi, 21 (4), 1337-1398.
- [32] Sayılı, G., Kesici oğlu , T ., Kırıktaş , H. (2015), *Eğitim Düzeyinin Benlik Saygısı Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi*, Eğitim Ve Araştırmaları Dergisi, 4 (2), 2146-9199.
- [33] Özen, Y., Gülaçtı, F. (2010), *Benlik Ve Benliğin Gelişimi Bilen Benliğe Gereksinim Var mı?*, Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi 12 (2), 21-37.
- [34] Kaya, A., Saçkes, M. (2013), *Benlik Saygısının Geliştirme Programının İlk Öğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Benlik Saygısı Düzeylerine Etkisi. (Eds), DeneySEL Olarak Sınanmış Gurupla Psikolojik Danışma Ve Rehberlik Programı*, (1-40) Ankara: Ankara Yayınevi.
- [35] Kandemir, T., Döş yılmaz, E., Çoban, B., ve Kafkas, E. (2010), *Beden Eğitimi Ve Spor Bölümü Özel Yetenek Sınavına Katılan Öğrencilerde Benlik Saygısı Ve Duygusal Zeka*, Kastamonu Eğitim Dergisi, 18 (2), 635-674.

- [36] Erşan, E., Dogan, O., Dogan, S. (2009), *Beden Eğitimi Ve Antrenörlük Bölümü Öğrencilerinde Benlik Saygısı Düzeyi Ve Bazı Sosyo demografik Özellikleri İle ilişkisi*, Klinik psikiyatri 12, 35-42.
- [37] Torun, S., Arslan, S ., Nazik, E., Akbaş, M ve Öner. Y, S. (2012), *Hemşirelik Öğrencilerinin Benlik Saygısı Ve Boyun Eğici Davranışlarının İncelenmesi*, Cumhuriyet Tıp Dergisi, 34, 399- 404.
- [38] Demiriz, S., Öğretir, A.D.(2007), *Alt ve Üst Sosyo ekonomik Düzeydeki On Yaş Çocuklarının Anne Tutumlarının İncelenmesi*, Kastamonu eğitim dergisi, 15.(1), 105-122.
- [39] Yıldız, M., Çapar, B. (2010), *Orta Öğretim Öğrencilerinde Benlik Saygısı Ve Dindarlık Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, Din Bilimleri akademik Araştırma Dergisi, 10 (1), 103-131.
- [40] Tunç, T., Kutanis, R. (2013), *Benlik Saygısının Çatışma Yönetimi Stilleri Üzerindeki Etkisi: Bir üniversite Hastanesi Örneği*, Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi, 16 (12),24-43.
- [41] Yıldırım, M., Kırımoğlu, H., Temiz, A. (2010), *Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmenlerinin Mesleki Benlik Saygısı Düzeylerinin İncelenmesi (Hatay İl Örneği)*, Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi V e Spor Bilimi Dergisi 12 (1), 29-35.

- [42] Avşaroğlu, S., Üre, Ö. (2007), *Üniversite Öğrencilerinin Karar Vermede Ve Stresle Başa Çıkma Stillerinin Benlik Saygısı Ve Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstisütü Doktora Tezi Özeti.
- [43] Çam, O., Khorshid, L., Özsoy, A. (2000), *Bir Hemşirelik Yüksek Okulundaki Öğrencilerin Benlik Saygısı Düzeylerinin İncelenmesi*, Hemşirelik Araştırma Dergisi,(1),33-40.
- [44] Akkoyun, F., Duyan, V., Doğan, S., Eyllen, S., Korkut, F. (1982), *İnsancıl Kuram: Birey –Merkezli (14- 34) Danışma Psikolojisi Kuramları*, İstanbul: Nobel Kitap Dağıtım.
- [45] Türk Dil Kurumu, İş Ve Meslek Kavramı, <http://tdk.gov.tr>.10 Aralık 2016.
- [46] Çakır, C. (2014), *Öğrenci Ve Mezun Hemşirelerde Bilişsel Çarpıtmaların, Mesleki Benlik Saygısı Ve Hemşirelik Algısı İle İlişkinin Belirlenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi.
- [47] Polat, S., Arslan, Y., Satıcı, A. (2016), *Öğretmenlerin Mesleki Tutumları İle Sınıf Disiplin Modelleri Tercihleri Arasındaki İlişki*, GEFAD/ GUJGET 36 (3), 675-691.
- [48] Tekirgöl, D. (2011), *Çalışanlarda Mesleki Benlik Saygısının İş tatmini Ve Yaşam Mutluluğu İle ilişkisi* Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi.

- [48] Seçer, Ő. (2009), *Mesleki Yaşam Modellinin OluŐturulması Ve Mesleki Analizde Kullanımı*, Sosyal Bilimler, 7(1), 35-56.
- [50] Korkmaz, F., Görgülü, S. (2010), *Hemşirelerin Meslek ltleri Baēlamında HemŐireliēe İlişkin Görüşleri*, Saēlık Bilimleri Fakültesi Dergisi, 1 -17.
- [51] Dursun, ., Cuhadar, C., Tanyeri, T. (2014), *Bilişim Teknolojileri ēretmen Adaylarının Mesleki Benlik Saygıları*, Pamuk Kale Üniversitesi Eēitim Fakültesi Dergisi, 35, 131-142.
- [52] Tuzcuoēlu, S. (2000), *Benlik Ve Mesleki Benlik Kavramlarının ērenim Yılları İle İlişkisi*, M. Atatürk Eēitim Fakültesi Eēitim Bilimleri Dergisi, 12, 267-280.
- [53] Baloēlu, N., Karadaē, E., alıŐkan, N., Ve Korkmaz, T. (2006), *İlkēretim ēretmenlerin Mesleki Benlik Saygısı Ve İŞ Doyumları Arasındaki İlişkinin Deēerlendirilmesi*, Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eēitim Fakültesi Dergisi 7 (2), 345-358.
- [54] Arıcak, T. (1999), *ēretmen Adaylarının Benlik Saygısı ve Mesleki Benlik Saygılarının GeliŐtirilmesine Yönelik Bir Gurupla Psikolojik Danışma Uygulaması*, Atatürk Eēitim Bilimleri Dergisi (11), 11-22.
- [55] Arıcak, T., Dilmaç, B. (2003). *Psikolojik Danışma Ve Rehberlik ērencilerinin Bir Takım DeēiŐkenler Açısından Benlik Saygısı İle Mesleki Benlik Saygısı Düzeylerinin İncelenmesi*, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 3(1), 1-8.

- [56] Birol, L., (2007), *Hemşirelik Süreci Hemşirelik Bakımında Sistemik Yaklaşım*, Etki (8. Baskı). İzmir: Etki Matbacılık Yayıncılık.
- [57] Taylan, S., Alan, S ., Kadioğlu, S. (2011) *Hemşirelik Roller ve Özerklik*, *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*, 2, 66-74.
- [58] Gözüm, S., Tüfekçi, F., Capık, Ç. (2014), *Hemşirelik Yüksekokulu Mezunlarının Okulları Ve Meslekleri İle İlgili Görüşleri Ve Mezuniyet Sonrası Profilleri*, *Anadolu Hemşirelik Ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 17 (1), 32-39.
- [59] Alan, N., Khorshid, I. (2015), *Fakülte Mezun Hemşirelerin Lisans Eğitimine İlişkin Görüşlerinin ve Etkileyen Etmenlerin incelenmesi*, *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 18 (2), 87-93.
- [60] Çelik, S., Şahin, E., Dadak, F., Sıdal, S., ve Akyüz, F. (2014), *Hemşirelik Öğrencilerinin Mesleki Güdöleme Düzeyleri Ve Etkileyen Faktörler*, *HST* 1(2), 43-56.
- [61] Aştı ,A.T., Karadağ, A. (2014). *Hemşirelik Bilim Ve Sanatı*, İstanbul: Akademi Basın Ve Yayıncılık.
- [62] Sarıkaya, T., Ve Khorshid, L. (2009), *Üniversite Öğrencilerinin Meslek Seçimini Etkileyen Etmenlerin İncelenmesi: Üniversite Öğrencilerin Meslek Seçimi*, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7 (2), 393-423.

- [63] Atasoy, I., Sütütemiz, N.(2014), *Bir Gurup Hemşirelik Son Sınıf Öğrencisinin Hemşirelik Eğitimi İle İlgili Görüşleri*, F.N. Hemşirelik Dergisi, 22 (2), 94-104.
- [64] Nazik, E., Arsalan, S. (2013), *Hemşirelik Mesleğinin Geleceği: Öğrencilerin Beklentileri*, Çukurova Üniversitesi Adana Sağlık Yüksek Okulu Bozok Tıp Dergisi, 4 (1),33-40.
- [65] Özpancar, N., Aydın, N., Akansel, N. (2008), *Hemşirelik 1.Sınıf Öğrencilerinin Hemşirelik Mesleği İle İlgili Görüşlerinin Belirlenmesi*, Uludağ Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 12 (3), 9-17.
- [66] Erdemir, F. (1998), *Hemşirelerin Rol Ve İşlevleri Ve Hemşirelik Eğitiminin Felsefesi*, Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 2 (1), 59-63.
- [67] Sarmasoğlu, Ş. (2014), *Hemşirelik Eğitiminde Standart Hata Kullanımın Öğrencilerin Psikomotor Beceri Geliştirme Süreçlerine Etkisi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi Hacettepe Üniversitesi.
- [68] Yıldırım, A., Ekinci, M. (2005), *Eğitimi Hemşirelik Olan Ve Olmayan Üniversite Öğrencilerinin Stresle Başa çıkma Düzeylerinin Karşılaştırılması*, Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 8 (3),19-29.
- [69] Kaya, H., Akçin, E. (2002), *Öğrenme Biçimleri / Stilleri Ve Hemşirelik Eğitimi*, CU, Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 6 (2), 31-35.

- [70] Velioglu, P. (2012), *Hemşirelikte Kavram ve Kuramlar* (2. Baskı) İstanbul: Akademi Basım ve Yayıncılık.
- [71] Tüfekçi, F., ve Yıldız, A. (2009), *Öğrencilerin Hemşireliği Tercih Etme Gerekçeleri İle İlgili Görüşleri*, Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi,12 (1),31-37.
- [72] Civici, H., Şener, E. (2014), *Hemşire Adaylarının Mesleki Gündüleme Düzeyleri Ve Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi*, Dokuz Eylül Üniversitesi, Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi, 5(4), 142-149.
- [73] Doktorluk, Hemşirelik, Ebelik, Diş Hekimliği, Veterinerlik, Eczacılık Ve Mimarlık Eğitim Programlarının Askeri Eğitim Koşullarının Belirlenmesine Dair Yönetmelik, [http://www.yok.gov.tr/web/guest/içerik/-/journal_content/56.\(6 mart 2017\)](http://www.yok.gov.tr/web/guest/içerik/-/journal_content/56.(6 mart 2017))
- [74] Güler, R. (2011), *Hemşirelik Öğrencilerinin Benlik Saygısı Ve Atılganlık Düzeyleri* Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi.
- [75] Turgay, S., Karaca, B., Çeber, E. (2004), *Hemşirelik Öğrencilerinin Mesleği Algılayışları* Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Dergisi, 8,(1),64-62.
- [76] Karadağ ,G., Güner, İ., Cuhadar, D. Ve Uçar, Ö. (2008), *GaziAntepüniversitesi Sağlık yüksekokulu Hemşirelik Öğrencileri Benlik Saygısı*, Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi, 3,(7),30-42.

- [77] Özkan, İ., Özen, Ö. (2008), *Öğrenci Hemşirelerde Boyun Eğici Davranışlar Ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişki*, TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni, 7 (1), 53-58.
- [78] Valizadeh, L., Zamanzadeh, V., Gargari, R. B., Ghahramanian, A., & Jabbarzadeh, F. (2016). *Self-esteem challenges of nursing students: an integrative review*. Res Dev, 5(1), 5-11.
- [79] Dinç, S., Kaya, Ö., Şimşek, Z. (2007), *Harran Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin Hemşirelik Mesleği Hakkında Bilgi, Düşünce ve Beklentileri*, Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 10(1), 1-10.
- [80] Başçifçi, F., Özen, S., Doyduk, A. (2010), *Selçuk Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Benlik Ve mesleki Benlik saygılarının İncelenmesi*, e-Journal Of New World Sciences Academy, 5 (4), 266.
- [81] Sabancıoğulları, S., Doğan, S. (2014), *Bir Üniversite Hastanesinde Çalışan Hemşirelerin Profesyonel Benlik Gelişim Düzeyleri Ve Etkileyen Faktörler*, Anadolu Hemşirelik Ve Sağlık Dergisi, 5 (2), 15-22.
- [82] Demir, V., Gürsoy, F., Ada, Ş. (2011), *Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Benlik Saygılarının İncelenmesi*, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (<http://Gaziantep.edu.tr>), 10 (1), 597-614.
- [83] Karakaya, I., Çoşkun, A., Ağaoğlu, B. (2006), *Yüzücülerin Depresyon, Benlik Saygısı Ve Kaygı Düzeylerinin Değerlendirilmesi*, Anadolu Psikiyatri Dergisi, 7,162-166.

- [84] Uslu, S. (2015), *Sosyal Bilimler Öğretmen Adaylarının Mesleki Benlik Saygılarının Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi*, Kastamonu Eğitim Dergisi, 23,141-160
- [85] Kutlu, M., Soğuk pınar, E. (2015), *Rehber Öğretmenlerin Benlik Saygısı Ve Mesleki Benlik Saygısı Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*, e-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi, 6 (1), 84-101.
- [86] Karaöz, S. (2003), *Hemşirelikte Klinik Öğretimine Genel Bir Bakış Ve Etkin Klinik Öğretim İçin Öneriler*, Hemşirelikte Araştırma Ve Geliştirme Dergisi.(1), 15-21.
- [87] Kahriman,İ.,Polat,S. (2003), *Adelosanlarda Ailelerinden Ve Arkadaşlarından Algılanan Sosyal Destek Ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişki*, 6 (2),15-21.
- [88] Abbasoğlu, E., Öncü, E. (2013), *Beden Eğitimi Öğretmeni Adaylarının Benlik Saygıları Ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları*, Ahi Evren Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 14, (2), 407- 425.
- [89] Eskimez, Z., Öztunç, G., Alparslan, N. (2008), *Lise Son Sınıfta Okuyan Kız Öğrencilerin Hemşirelik Mesleğine ilişkin Görüşleri*, Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik dergisi, 58-67.

EKLER

Ek 1: Doğu Akdeniz Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu

Onay Formu

 <p>Doğu Akdeniz Üniversitesi "Uluslararası Kariyer İçin"</p>	<p>Eastern Mediterranean University "For Your International Career"</p>	<p>P.K.: 99628 Gazimağusa, KUZEY KIBRIS / Famagusta, North Cyprus, via Mersin-10 TURKEY Tel: (+90) 392 630 1995 Faks/Fax: (+90) 392 630 2919 bayek@emu.edu.tr</p>
---	--	---

Etik Kurulu / Ethics Committee

Sayı: ETK00-2016-0172

21.03.2017

Sayın İncihan Kahraman
Hemşirelik Bölümü
Yüksek Lisans Öğrencisi

Doğu Akdeniz Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'nun **07.11.2016** tarih ve **2016/33-14** sayılı kararı doğrultusunda, "**Hemşirelik Öğrencilerinin Mesleki Benlik Saygısı ve Etkileyen Bazı Faktörlerin İncelenmesi**" konulu tez çalışmanızı, Yrd. Doç. Dr. Hülya Fırat Kılıç'ın danışmanlığında araştırmanız Bilimsel ve Araştırma Etiği açısından uygun bulunmuştur.

Bilginize rica ederim.

Doç. Dr. Şükrü Tuzmen
Etik Kurulu Başkanı

ŞT/sky.

Ek 2: Doğu Akdeniz Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

Dekanlığı Uygunluk İzni

20. 09. 2016

Sayın İncihan Kahraman

Yüksek Lisans tez çalışması olarak Yrd. Doç. Dr. Hülya Fırat'ın Danışmanlığında yapmayı planladığımız "**Hemşirelik Öğrencilerinin Mesleki Benlik Saygısı ve Etkileyen Bazı Faktörlerin İncelenmesi**" başlıklı araştırmanızı, Hemşirelik Bölümü Lisans programı 1. ve 4. sınıf öğrencileri ile gerçekleştirmeniz uygun bulunmuştur. Bilgilerinizi rica ederim.

Prof. Dr. R. Selma Görgülü
Hemşirelik Bölüm Başkanı

Ek 3: Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formu

Doğu Akdeniz Üniversitesi
Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu
Sağlık Etik Alt Kurulu

BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ OLUR FORMU

ARAŞTIRMANIN ADI: HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN MESLEKİ BENLİK SAYGISI VE ETKİLEYEN BAZI FAKTÖRLERİN İNCELENMESİ

Bu form ile “Hemşirelik Öğrencilerinin Mesleki Benlik Saygısı Ve Etkileyen Bazı Faktörlerin İncelenmesi” isimli çalışmada yer almak üzere davet edilmiş bulunmaktasınız. Bu çalışma, araştırma amaçlı olarak yapılmaktadır ve katılım gönüllülük esasına dayalıdır. Araştırmaya katılıp katılmama kararı tamamen size aittir. Sizinle ilgili tüm bilgiler gizli tutulacaktır. Araştırmanın sonunda, kendi sonuçlarınızla ilgili bilgi istemeye hakkınız vardır. Araştırma bitiminde elde edilen sonuçlar, sizin kimliğiniz hiçbir şekilde açıklanmadan, tamamen saklı tutularak ilgili literatürde yayınlanabilecektir.

Araştırmaya katılma konusunda karar vermeden önce araştırma hakkında sizi bilgilendirmek istiyoruz. Katılmak isteyip istemediğinize karar vermeden önce araştırmanın neden yapıldığını, bilgilerinizin nasıl kullanılacağını, çalışmanın neleri içerdiğini, olası yararları ve risklerini ya da rahatsızlık verebilecek yönlerini anlamanız önemlidir. Lütfen aşağıdaki bilgileri dikkatlice okumak için zaman ayırınız. Araştırma hakkında tam olarak bilgi sahibi olduktan sonra ve sorularınız cevaplandıktan sonra eğer katılmak isterseniz, sizden bu formu imzalamanız

istenecektir. Őu anda bu formu imzalarsanız bile istediğiniz herhangi bir zamanda bir neden göstermeksizin araştırmayı bırakmakta zgrsnz. Aynı Şekilde araştırmayı yürüten araştırmacı çalışmaya devam etmeniz sizin için yararlı olmayacağına karar verebilir ve sizi çalışma dışı bırakabilir. Çalışmaya katılmakla parasal bir yük altına girmeyeceksiniz ve size de herhangi bir ödeme yapılmayacaktır. Bu araştırma, **İncihan Kahraman'**ın sorumluluğu altında yapılmaktadır.

Araştırmanın Konusu ve Amacı:

Bu alışma; Doğu Akdeniz Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü lisans ğrencilerinin Mesleki Benlik Saygısı Ve Etkileyen Bazı Faktörlerin İncelenmesi amacı ile planlanmaktadır

Araştırmanın Yöntemi:

Doğu Akdeniz Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü 1. ve 4.sınıf lisans öğrencilerine çalışma hakkında bilgi verilip yazılı onamları alındıktan sonra formlar uygulanacaktır. Öğrencilerin araştırmaya katılıp katılmama konusundaki kararı tamamen kendilerine ait olduğu, anket formuna isimleri yazmamaları bu çalışmadan toplanılacak verilerin sadece araştırma kapsamında kullanılacağı görüŐülerek ders saati dışında bir saat belirlenecektir. Sınıf ortamında öğrencilere araştırmanın amacı ve gönüllü katılımının esas olduğu açıklanacaktır.

Soru, Daha Fazla Bilgi ve Problemler İçin BaŐvurulacak Kişiler :

Gereksininiz olduğunuzda aşağıdaki kişi ile lütfen iletiŐime geçiniz.

Adı : İncihan KAHRAMAN

Görevi : Yüksek Hemşire

Telefon 0533 879 40 75

Gönüllünün / Katılımcının Beyanı:

Bu araştırma ile ilgili yukarıdaki bilgiler bana aktarıldı ve ilgili metni okudum. Yukarıdaki bilgileri ilgili araştırmacı ile ayrıntılı olarak tartıştım ve kendisi bütün sorularımı tatmin olacağı şekilde cevapladı.

Bu bilgilendirilmiş olur belgesini okudum ve anladım. Araştırmaya katılmam konusunda zorlayıcı bir davranışla karşılaşmış değilim. Eğer katılmayı reddedersem, bu durumun bana herhangi bir zarar getirmeyeceğini de biliyorum. Araştırma sırasında herhangi bir neden göstermeden araştırmadan çekilebilirim. Ayrıca araştırmacı tarafından araştırma dışı da tutulabilirim. Araştırma için yapılacak harcamalarla ilgili herhangi bir parasal sorumluluk altına girmiyorum. Bana da herhangi bir ödeme yapılmayacaktır.

Araştırmadan elde edilen benimle ilgili kişisel bilgilerin gizliliğinin korunacağını biliyorum. Araştırma sırasında herhangi bir bilgi, soru sorma ihtiyacım olduğunda

İncihan

Kahraman ile iletişim kurabileceğimi biliyorum.

Bana yapılan tüm açıklamaları ayrıntılarıyla anlamış bulunmaktayım. Bu koşullarla söz konusu araştırmaya kendi rızamla, hiç bir baskı ve zorlama olmaksızın, gönüllülük içerisinde katılmayı kabul ediyorum ve bu onay belgesini kendi hür irademle imzalıyorum. Araştırmacı, saklamam için imzalı bu belgenin bir kopyasını bana teslim etmiştir.

Gönüllü/Katılımcı

Adı, soyadı:

Adres:

Tel:

İmza:

Tarih:

Görüşme Tanığı

Adı, soyadı:

Adres:

Tel:

İmza:

Tarih:

Arastirmacı

Adı soyadı, unvanı: İncihan Kahraman, Yüksek Hemşire

Adres: Savaş Yolu, Zemin Kat, No: 19, Sakarya/Gazimağusa

Tel: 0533 879 40 75

İmza:

Tarih:

Ek 4: Öğrencilerin Kişisel Bilgi Özellikleri Kısa Formu

Sevgili Öğrenciler:

Bu form, hemşirelik bölümü öğrencilerinin Mesleki Benlik Saygısına ilişkin görüşlerini belirlemek amacı ile planlanmaktadır. Boş soru bırakılmaması ve soruların samimiyetle cevaplanması araştırmanın güvenilirliği açısından önemlidir. Lütfen soruları dikkatli okuyarak yanıtlayınız.

Teşekkür ederim.

Araştırmacı: İncihan Kahraman

1.KİŞİSEL BİLGİ FORMU

1.Yaşınız:.....

2.Cinsiyetiniz

( ) Kadın ( ) Erkek

3.Yaşadığınız yer:

( ) İl

( ) İlçe

( ) Köy

4.Aile tipi

( ) Geniş Aile

( ) Çekirdek Aile

( ) Parçalanmış Aile

5. Siz dahil kaç kardeşiniz?.....

6. Ailenizin kaçınıcı çocuğusunuz?.....

7. Anne ve babanız yaşıyor mu?

( ) İkisi de hayatta

( ) Anne yok –baba var

( ) Anne var-baba yok

( ) İkisi de kaybedildi

8. Anne eğitim düzeyi nedir?
nedir?

9. Baba Eğitim Düzeyi

☐ Okur- yazar	☐ Okur -yazar
☐ İlkokul	☐ İlkokul
☐ Ortaokul	☐ Ortaokul
☐ Lise	☐ Lise
☐ Üniversite ve Üzeri	☐ Üniversite ve üzeri

10. Gelir durumunuzu nasıl algılıyorsunuz?

☐ Gelir giderden az
☐ Gelir giderden çok
☐ Gelir gidere eşit

11. Mezun olduğunuz lise türü hangisi?

☐ Düz Lise
☐ Fen Lisesi
☐ Meslek Lisesi
☐ Anadolu Lisesi

12. Hemşirelik bölümünü hangi sınav türü ile kazandınız:

☐ DAÜ Giriş sınavı
☐ LYS
☐ DGS
☐ Diğer.....

13. Yükseköğretim tercih sırası:

☐ 1 -5
☐ 6- 9
☐ 10 – 14
☐ 15 ve üstü

14. Sınıfınız

☐ 1.Sınıf
☐ 4.sınıf

15. Okul yaşantınızdan memnunmusunuz?

☐ Memnunum
☐ Memnun değilim

16. Hemşirelik mesleği seçme nedeniniz?

☐ Sevdiğim için
☐ İş garantisi
☐ Aile isteği
☐ Sevdiğim İçin, İş garantisi, aile isteği

17. Ailenizde hemşire olan kişiler var mı ?

☐ Anne
☐ Baba
☐ Kardeş
☐ Akraba
☐ Yok

18. Daha önce hastane deneyiminde bulundunuz mu?

☐ Kendim hasta olarak
☐ Yakınımla birlikte refakatçi
☐ Ziyaretçi
☐ Stajer
☐ Hayır
☐ Kendim, Yakınımla, Ziyaretçi

19. Hemşirelik mesleğini size tanıtan kaynaklar neler dir?

☐ Roman
☐ Film
☐ Dizi
☐ Hastane deneyimi
☐ Roman, Dizi, Film
☐ Dizi ve hastane deneyimi
☐ Sosyal Medya
☐ Yok

20. Hemşirelik mesleği ile ilgili ne düşünüyorsunuz?.....

Ek 5: Arıcağ Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği

	Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Tamamen Katılıyorum (5)
1.Kendimi sahip olduğum mesleğimden daha iyi mesleklere layık görüyorum	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2.Mesleğim benim için çok önemlidir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
3.Mesleğimi kişiliğime uygun bulmuyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
4.Mesleğim sorulduğunda gurur duyarak bir cevap veremiyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
5.Mesleğimde üretken ve verimli olabileceğimi düşünüyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
6.Mesleğimi istemeyerek seçtim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
7.Mesleğim benim benliğimin bir parçasıdır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
8.Mesleğimin gerektirdiği zihinsel etkilere kendimi veremiyorum	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
9.Mesleğime çok saygı duyuyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
10.Tercih hatası yüzünden řu anda istemediğim bir meslek alanındayım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
11.Mesleğimin aranan ve istenilen bir meslek olduğunu düşünüyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
12.Mesleğimin değerini hala benimseyebilmiş değilim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
13.Mesleğimden memnunum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
14.Mesleğim insanlar üzerinde etki bırakabilecek niteliklere sahiptir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
15.Mesleğimi küçümsüyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
16.Mesleğime duygusal olarak kendimi verebiliyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
17.Bu mesleği seçtiğim için kendi içimde çatışma yaşadığım olur.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
18.Mesleğim vasıtasıyla insanlık için önemli ve faydalı işler başarabilirim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
19.Yeteneklerimin mesleğime uygun olmadığını düşünüyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

20.Mesleğimin parlak bir geleceği olduğunu düşünüyorum	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
21.Mesleğimi değiştirmeyi düşünüyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
22.Mesleğimin benim ihtiyaçlarımı karşılayamayacağını düşünüyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
23.Onur duyarak söyleyebileceğim bir mesleğim olmasını isterdim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
24.Mesleğimi kendim istediğim için yapacağım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
25.Mesleğime ilişkin olumsuz bir eleştiri aldığımda onu değersiz görme eğilimine giriyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
26. Yeri geldiğinde mesleğimi rahatlıkla savunabilirim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
27. İlgilerimin mesleğime uygun olmadığını düşünüyorum:	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
28. Mesleğimin itibarlı olduğunu düşünüyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
29. Gerçekte zevk almadığım halde, mesleğimden zevk alıyormuş gibi görünürüm.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
30. Mesleğim, bir meslekte bulunmasını istediğim özelliklere sahip	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

Ek 6: Ölçek Kullanım İzin Yazısı

mesleki benlik saygısı ölçeği izin - Google Chrome

Microsoft Corporation [US] | https://outlook.office.com/owa/projection.aspx

Tümünü yanıtla | Sil Gereksiz | ...

Re: mesleki benlik saygısı ölçeği izin

 Tolga Arıcak <tolga.aricak@hku.edu.tr>
15.06.2016 (Çar), 19:32
İncihan Kahraman ✉

Archive

 mesleki benlik saygısı bil... 65 KB
 mesleki benlik saygısı öl... 71 KB

2 ekin (136 KB) Tümünü indir Tümünü OneDrive - Eastern Mediterranean University konumuna kaydet

İncihan Hanım ölçek ektedir. Çalışmanızda kullanabilirsiniz. Saygılarımla...

Prof.Dr.Tolga ARICAK
Department of Psychology
Hasan Kalyoncu University

15 Haziran 2016 16:20 tarihinde İncihan Kahraman <incihan.kahraman@emu.edu.tr> yazdı:

Osman Hocam Merhabalar,

Ben Dogu Akdeniz Üniversitesi, Sağlık Bilimleri, Fakültesi hemşirelik bölümü, yüksek lisans öğrencisi incihan Kahraman. Sizi, mesleki benlik saygısı ölçeğinizi yüksek lisans tezimde kullanmak üzere izin almak için rahatsız ediyorum. Tezimde üniversitemizin hemşirelik bölümü öğrencilerin mesleki benlik saygısını incelemeyi hedefliyorum. Bu araştırmada mesleki benlik saygısı ölçeğinizi kullanabiliyormuyum lütfen?

Ek 7: Hemşirelik Öğrencilerine Ait Bazı Tanıtıcı Özellikler ile AMBSÖ Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

Tablo: Hemşirelik Öğrencilerine Ait Bazı Tanıtıcı Özellikler ile AMBSÖ Puan Ortalamalarının karşılaştırılması (n=169)			
Özellikler	N	Sıra ort.	İstatiksel Analiz
Daha Önceki Hastane Deneyimi			
Kendim Hasta Olarak	50	83.41	$X^2= .803$ $Sd= 3$ $p= .849$
Ziyaretçi Olarak	26	88.71	
Diğer**	51	81.25	
Hemşireliği Tanıtan Kaynaklar			
Hastane Deneyimi	108	82.57	$X^2= 2.82$ $Sd= 2$ $p= .244$
Filimler ve Dizilerden	31	98.19	
Diğer***	30	80.10	